

novoles

20. februar 1981

LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

Gospodarjenje DO Novoles v letu 1980

Gospodarsko leto 1980 je za nami in prišel je čas bilance, ko je potrebno napraviti podroben obračun gospodarjenja v preteklem letu ter ugotovljene sadove dela – dohodek – razporediti za vse tiste namene, ki nam omogočajo boljši danes in jutri.

Preteklo leto je bilo zadnje leto srednjeročnega planskega obdobja 1976–1980, ki se je izteklo z 31. 12. 1980, vendar pa je bilo hkrati tudi prvo leto nekega drugega obdobja – obdobja stabilizacije našega gospodarstva, katerega konca danes še ne moremo predvidevati.

V Novolesu smo stabilizacijo pričakali dobro pripravljene, lahko bi celo rekli, da smo jo nekoliko prehiteli. To lahko podkrepimo z naslednjimi ugotovitvami:

– že v letu 1979 smo praktično zaključili vse obsežnejše aktivnosti okrog urejanja odnosov pri uresničevanju zakona o združenem delu (dohodkovne odnose, razporejanje dohodka in čistega dohodka, delitev po delu itd.), s čimer smo si zagotovili kvalitetno osnovo za urejanje odnosov med TOZD in znotraj TOZD.

– Že v letu 1979 smo z uvajanjem samoupravnih delovnih skupin ter sistema izkoriščanja kapacitet pričeli, v letu 1980 pa še razširili prizadevanja za dvig produktivnosti na bazi samoupravnega in odgovornega ravnanja vseh delavcev, ki smo tako na lastni koži ugotovili, da bolj organiziramo in produktivnejše delo zagotavlja tudi višji dohodek in s tem osebne dohodek.

– Devizno, t. j. uvozno in izvozno bilanco delovne organi-

zacije smo kljub izredno močnim restrikcijam na področju uvoza imeli usklajeno tako, da nismo doživeli nobenih večjih motenj pri preskrbi z materiali in s surovinami.

– Na področju finančnega poslovanja smo kljub visoki stopnji nelikvidnosti vsega gospodarstva ter bank in slabi strukturi finančnih sredstev in virov (nabavljene materiale in surovine m oramo plačevati takoj, za prodajo naših proizvodov pa moramo odobravati kupcem visoka sredstva v obliki potrošniških posojil) uspeli prebroditi težave, zahvaljujoč dobrim poslovnim rezultatom in nizkim obremenitvam našega dohodka z anuitetami za odplačevanje kreditov, saj nas iz preteklosti niso obremenjevale nikakršne večje, še neaktivirane investicije.

Posledice vseh navedenih okoliščin ter izjemnih prizadevanj na področju proizvodnje, nabave in prodaje je tudi

Vsebinska današnje številke je posvečena predvsem zaključnemu računu za leto 1980. Prav bi bilo, da jo preberete v celoti, saj vam bo to omogočilo da si ustvarite celovitejšo podobo o prizadevanjih, u speh in težavah, ki smo jih imeli po posameznih TOZD in v DO NOVOLES kot celoti.

ustrezen finančni rezultat poslovanja. Podatki za Novoles so sledeči:

	v 000 din		
	doseženo	planirano	indeks
celotni prihodek	2.147.336	1.910.000	112
porabljena sredstva	1.372.749	1.235.240	111
dohodek	777.587	674.760	115
obveznosti iz doh.	191.585	176.363	109
čisti dohodek	583.002	498.397	117

Vse TOZD, razen dveh (TPI in TPP) so dosegle in presegle plan celotnega prihodka. V primerjavi z letom 1979 smo dosegli povečanje dohodka za 51%. Žal v tem trenutku še niso izdelane podrobnejše analize o tem, koliko in kje so posamezni elementi gospodarjenja vplivali na dosežene rezultate, vendar bo potrebno to

služni za dobre rezultate, kjer pa bi bili doseženi rezultati lahko še boljši.

Močna spodbuda za doseganje boljših rezultatov se najbrž skriva tudi v določilih resolucije in družbenega dogovora o omejevanju osebne in skupne porabe v skladu z rastjo

(N nadaljevanje na 2. strani)

V petek 23. 2. 1981 je bila v sejni sobi DO NOVOLES v Straži 14. seja Sveta RS ZSS za zdravstveno varstvo in socialno politiko. Na seji so sprejeli poročilo o delu v letu 1980 in program dela Sveta za leto 1981. Poleg tega so obravnavali uresničevanje stališč predsedstva RS ZSS o humanizaciji dela z vidika varstva pri delu, zdravstvenega varstva in invalidnosti ter obravnavali spremembe samoupravnega sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva.

Gospodarjenje DO Novoles v letu 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

dohodka za leto 1980. Ta so določala med drugim tudi 25 % zaostajanje rasti osebnih dohodkov za rastjo dohodka glede na leto 1979, kar z drugimi besedami pomeni, da doseganje višjega dohodka omogoča tudi višje osebne dohodke.

V Novolesu smo se glede uresničevanja teh določil dogovorili za usklajeno politiko na ravni delovne organizacije, njihovo izvrševanje pa smo budno planirali in nadzorovali vsake tri mesece ob periodičnih obračunih. Ta metoda se je izkazala za zelo uspešno, saj je na zunaj zagotavljala na ravni delovne organizacije spoštovanje resolucijskih določil, posamezne TOZD pa so lahko oblikovale različne osebne dohodke v skladu z našimi samoupravnimi akti in s svojimi doseženimi rezultati. Tako nam je nadporečno visoko povečanje dohodka glede na leto 1979 (za 51 %) omogočilo tudi nadporečno visoko povečanje osebnih dohodkov (za 28 %) in seveda še večje povečanje akumulacije, kar pa je hkrati naš dejanski prispevek k stabilizaciji in tudi osnovni pogoj za pričetek uresničevanja naših načrtov za naslednje srednjeročno obdobje – to je razširitev in rekonstrukcija proizvodnih kapacitet. V stopnji povečanja osebnih dohodkov so upoštevani že tudi osebni dohodki iz minulega dela, ki bodo iz poslovanja leta 1980 v poprečju za približno 50 % višji kot iz leta 1979 in jih bomo po sprejemu bilanci obračunali in izplačali v aprilu.

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da smo v Novolesu z rezultati iz leta 1980 dokazali, da smo pravilno dojeli proces stabilizacije, ki zahteva od vseh nas boljše gospodarjenje in s

tem boljše rezultate, omogoča pa tudi boljše osebne dohodke ter boljši osebni in družbeni standard. Ta proces mora tudi v bodoče ostati in postati del našega vsakdanjika, ko se vsak v svojem okolju odločamo in vplivamo na to, da se da neko delo opraviti bolje, da varčevanje z materiali in surovinami pomeni nižje stroške, da je mogoče namesto uvoženih uporabljati domače materiale, da je mogoče enako delo v proizvodnji opraviti tudi z manj režije itd.

Delavci TOZD BLP ugotavljamo, da smo večji del s planom sprejetih nalog in ukrepov v letu 1980 izvršili.

Na področju cen smo uspeli uskladiti rast nabavnih in prodajnih cen. Obseg prodaje smo v celoti izpolnili, kar nam potrjuje stanje zalog gotovih izdelkov ob koncu leta. Le-te so se znižale od 91.863.000 N din na 77.161.000 N din.

V izvozu smo dosegli realizacijo v višini 16.500.000 ameriških dolarjev, kar je za 35 % več kot leto prej. Za uvoz smo porabili 6,5 milijona ameriških dolarjev in tako ustvarili visok pozitivni saldo. Pri tem je potrebno povedati, da plana izvoza nismo v celoti izpolnili. Vzrok moramo iskati v izredno visoko postavljenem planu (načrtovali smo 50 % povečanje) in pa v proizvodnih težavah največjih izvoznih TOZD (TDP, TPP, TGP).

Prodaja na domačem trgu se je odvijala v znamenju visoke konjunktore, ki pa je začela proti koncu leta že upadati. Tudi v izvozu večjih težav s plasmom naših izdelkov ni bilo. Osnovni problemi so izvirali iz naših proizvodnih TOZD, saj se je število reklamacij povečalo in tudi v dobavnih rokih nismo bili dovolj solidni. V ukrepih h gospodarskemu načrtu smo predvideli za 52.000.000 din dodatnih efektov na področju cen. Ob koncu leta ugotavljamo, da smo z dodatnimi ukrepi ustvarili za 209.000.000 din več dohodka, na drugi strani pa smo v nabavi prekoračili nabavne cene za 48.200.000 din. Iz

tega sledi, da so delavci TOZD BLP k planiranemu dohodku DO Novoles ustvarili pomemben delež.

Nabava je celo leto poslovala v izjemno težkih pogojih. Kljub obilici problemov je večji del uspela zagotoviti kontinuirano oskrbo z materiali in surovinami. Osnovni vzroki za težave, ki so jih delavci nabave imeli pri opravljanju nalog so:

- večkratne uvozne restrikcije,
- nepreskrbljenost naših dobaviteljev z materiali,
- zgodnja zima, ki je onemogočila normalne dobave hlodov in žaganega lesa ter elementov,
- splošno prizadevanje za povečanje jugoslovanskega izvoza je pripeljalo tudi do pospešnega izvoza surovin in s tem se je možnost oskrbe domače industrije močno zmanjšala.

2. ORGANIZIRANOST TOZD BLP

V letu 1980 smo reorganizirali bivši ZTO na oddelek deviznih poslov in na uvoz, ki se je vključil v oddelek nabave reproductivnih materialov.

Ojačali smo predstavnisko in zastopniško mrežo na področju Jugoslavije. Število zastopnikov smo povečali na 6 in s tem omogočili intenzivnejšo obdelavo trga.

V postopku je ojačanje nabave surovin, saj pričakujemo v prihodnje na tem področju največ težav. Z zunanjimi sodelavci (dr. Obraz, mg. Hauc) smo

izdelali analizo tržne organiziranosti Novolesa in TOZD BLP. Iz te analize bomo izdelali organizacijske predloge za nadaljnji razvoj trženja.

Priprava srednjeročnih planov je bila ena od važnejših nalog, saj smo morali z vsemi pomembnimi poslovnimi partnerji u skladiti razvojne cilje, tako na nabavnem, kot tudi na prodajnem področju.

Intenzivno smo sodelovali tudi na pripravi sistema planiranja proizvodnje, prodaje in nabave. Praktična izvedba sistema je že v teku in tak pristop nam bo prav gotovo omogočal bolj dolgoročne akcije na področju nabave kakor tudi prodaje, hkrati pa omogočal proizvodnim TOZD optimalno doseganje proizvodnje.

3. GOSPODARJENJE V TOZD BLP

Zadovoljni smo z rezultati in obsegom prodaje v salonu pohištva. Skeptično načrtovani plan realizacije je bil presežen za več kot 40 %. Že prvo leto poslovanja se je naložba pokazala za upravičeno, saj smo dosegli poleg visoke prodaje tudi soliden ostanek čistega dohodka.

Na področju porabe dohodka, ki ga ustvarjamo s svobodno menjavo dela, smo tudi racionalno gospodarili. V stroških, ki so omejeni z zakonom nismo imeli prekoračitev. Prekoračitve so se pojavile le na področju energije, PTT storitev in stroškov vzdrževanja.

Izpolnitev plana TOZD BLP v 000 N DIN

	plan 1980 BLP/sv. menj.	salon	skupaj	doseženo skupaj
prihodek	31.161	46.800	77.961	106.593
dohodek	21.640	5.897	27.537	34.260
čisti doh.	16.166	2.355	18.521	26.631

K je dobiti delavce?

V Sloveniji je približno 1.000 brezposelnih, od teh pa je le tretjina laže zaposljivih, zato bo slovensko gospodarstvo tudi v bodoče težko zapolnilo vrzeli na delovnih mestih iz lastnih rezerv. V letih od 1976 do 1978 je prišlo iz drugih republik 11 do 15.000 delavcev na leto, od tega je bilo 27 do 35 odstotkov strokovno usposobljenih delavcev. Tako je bilo domače delovne sile le za približno tretjino vseh potreb.

Zadnja dva meseca v letu 1980 beležimo upadanje prodaje. Očitno se bodo te težnje nadaljevale tudi v letu 1981. Tudi na področju blagovne menjave s tujino je pričakovati še dodatne omejitve pri uvozu in recesija na svetovnem trgu bo ovirala naša izvozna prizadevanja. Z izgradnjo sistema ažurnih poslovnih informacij bomo lahko kos bodočim nalogam, ki jih bomo opravljali v vse bolj zaostrenih pogojih gospodarjenja. Prizadevali se bomo sproti informirati posamezne proizvodne TOZD o dogajanjih na trgu.

Direktor TOZD BLP:
VILI PAVLIČ, dipl. ing.

TOZD TVP

Za gospodarjenje v letu 1980 lahko ugotovimo, da je bilo za temeljno organizacijo zelo uspešno. Za tako uspešno poslovanje je več notranjih in zunanjih razlogov. Prizadevanja v temeljni organizaciji so bila usmerjena v prilagajanje proizvodnje potrebam trga in hitri spremembi organizacije proizvodnje (nočno in nadurno delo). Od zunanjih dejavnikov je na tako uspešno poslovanje vplivala dobra preskrba z vsemi vhodnimi surovinami in materiali (le ob koncu leta je bilo zaradi vremenskih razmer nekaj težav z dobavo hlodovine) in pravčasno dostavljanje naročil za prodajo naših izdelkov, tako da je potrebno izreči TOZD BLP vse priznanje za njihova prizadevanja na nabavnem in prodajnem področju.

1. POGOJI GOSPODARJENJA

Od strukture načrto vane proizvodnje je bilo potrebno odstopiti zaradi potreb tržišča. Tako kot že v letu 1979 se je tudi v letu 1980 še nadaljevalo veliko popraševanje po izdelkih iz vezanega lesa. Kapacitete na nekaterih ključnih strojih in sušenju je bilo zato potrebno izkoriščati v treh izmenah. Pri plastificiranju iveric je bilo povpraševanje manjše kot smo pričakovali zaradi izgradnje ovih kapacitet za plastificiranje v Jugoslaviji. Potrebno bo poiskati nove možnosti predvsem v profiliranju, da bi se proizvodnja lahko normalno povečevala. Tudi za proizvodnjo tuš kabin velja, da se proizvodnja ni odvijala v skladu s planirano in da bo potrebno najti mesto za te izdelke v turističnih in drugih objektih.

Z razširjanjem proizvodnega programa se čuti prostorska utesnenost, ki včasih tudi ovira in onemogoča normalno organiziranje proizvodnje. Z razširitvijo asortimana proizvodnje bo potrebno nujno pridobiti nove skladiščne prostore.

2. URESNIČEVANJE PROIZVODNEGA NAČRTA

Vrednostno izpolnjevanje plana proizvodnje je po vrstah proizvodnje naslednje:

	000 din	plan	izpolnitev	indeks
vezan les	000 din	152.080	183.705	121
plast. iverk	000 din	68.302	41.629	61
tuš kabine	000 din	12.720	9.915	78
skupaj TOZD	000 din	233.102	235.249	101

Gornja tabela je prikaz dejanske strukture naše proizvodnje in možnosti, ki se nakazujejo na trgu in smo se jim med letom morali prilagajati. Hkrati nam gornji podatki tudi kažejo novo usmeritev in prizadevanje v naslednjem letu predvsem na področju plastificiranja in tuš kabin.

3. PROIZVODNI STROŠKI

Gospodarjenje z direktnimi materialnimi stroški je bilo prav tako zelo zadovoljivo, saj znašajo prihranki v letu 1980 9.794.472 din ali 7 % proti normativnim stroškom. Tu je potrebno pripomniti, da ti malo večji prihranki v največji meri niso rezultat fizičnih prihrankov, ampak rezultat drugačne strukture porabe materialov kot je to določeno v normativih. Pri indirektnih materialnih stroških je nastala prekoračitev za 2.085.288 din, kar predstavlja 5,6 %. Nekateri prekoračitve so nastale tudi zaradi tega, ker nekaterih nepredvidenih stroškov nišmo v začetku leta planirali. Največja odstopanja so pri materialu za strojno vzdrževanje, proizvodnji parter storitvah in popravilih delovnih sredstev.

4. DELOVNA UČINKOVITOST

Odsotnost z dela je v naši temeljni organizaciji še vedno zelo velika, čeprav se je v primerjavi z letom 1979 znižala. V letu 1979 je bilo vseh izostankov 24,1 %, v letu 1980 pa so ti izostanki znašali 22,9 % in so se zmanjšali za 5 %. Poprečno je bil vsak delavec TOZD TVP odsoten 60 dni (letni dopust, bolniška in vsi drugi izostanki). Pri tako velikem številu zaposlenih to tudi pomeni, da vsak dan v lanskem letu ni bilo na delu povprečno 66 delavcev in da je vsak dan delalo le 238 delavcev. Če podatki za leto 1980 kažejo, da smo pripravljene delati bolj učinkovito in zmanjšati odsotnost, ki povzroča težave v proizvodnji, to pomeni, da so dala naša prizadevanja zadnjih let pozitivne rezultate. Toda kljub temu je potrebno dajati tem vprašanjem tudi v bodoče vsa pozornost.

5. USTVARJENA SREDSTVA IN NJIHOVA DELITEV

Vsa naša prizadevanja v proizvodnji, v prodaji in stroških se

kot finančno ovrednotenje pokažejo v ustvarjenem dohodku. Zaradi lažjega pregleda si pogledimo tabelo in razliko med planiranimi in dejansko uresničeni nalogami.

5. 1. CELOTNI PRIHODEK, DOHODEK IN ČISTI DOHODEK

	000 din	plan	izpolnitev	indeks
celotni prihodek	000 din	250.280	297.202	119
porab. sredstev	000 din	155.147	168.325	108
dohodek	000 din	95.133	128.877	135
obveznosti iz doh.	000 din	27.590	31.994	116
čisti dohodek	000 din	67.543	96.883	143

Iz gornje tabele je razvidno, da smo plan celotnega prihodka presegle za 19 % in ker so se porabljena sredstva povečala samo za 8 %, je plan dohodka presežen za 35 %. Na tako povečanje dohodka je prav gotovo vplivala ugodnejša struktura proizvodnje, dobro gospodarjenje z materiali ter dobro uresničevanje proizvodnega in prodajnega plana.

Obveznosti iz dohodka, ki jih dajemo za zadovoljevanje splošnih in skupnih potreb so se za našo temeljno organizacijo gibale v dovoljenih mejah.

5. 2. RAZPOREJANJE ČISTEGA DOHODKA 1980

	000 din
ČISTI DOHODEK	96.883
– osebni dohodki	40.464
– minulo delo	2.311
– družbena prehrana	1.696
– stanovanjski prispevek	2.365
– zunanja svob. menjava	3.728
– rezervni sklad	3.222
– skupna poraba	3.004
– poslovni sklad	35.066
– nerazporejeno	5.02

Čisti dohodek brez sredstev rezerv smo razporedili v sklad z našimi samoupravnimi spoznanji. Nerazporejenih je ostalo za 5.027.000 din sredstev, ki jih bomo razporedili na predlog samoupravnih organov in v skladu z republiškim odgovorom o gibanju dohodka in osebnih dohodkov. Omeniti velja, da smo mi že opravili poračun osebnih dohodkov po devetih mesecih in da imamo sedaj omejene možnosti razporejanja teh sredstev za osebne dohodke glede na zahteve republiške resolucije. O tej zadevi se bomo odločali na delovnih

skupinah ob razpravi in potrjevanju zaključnega računa za leto 1980.

6. IZVAJANJE UKREPOV

Sprotno spremljanje izvajanja proizvodnega plana po obsegu in stroških smo dosledno izvajali. Delavski svet je bil sproti obveščen, četrtletno pa tudi delovne skupine, o gibanju celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka. Delavski svet je bil tudi redno obveščen o problemih v proizvodnji, ki so

jih narekovali stalni pritiski na povečanje proizvodnje vezanega lesa in izpadi pri plastificiranju ivernih plošč in v proizvodnji tuš kabin.

Ugotavljamo, da so rezultati za leto 1980 zelo dobri. Ravno zaradi dobrih rezultatov pa moramo posvetiti še več pozornosti tistim problemom, ki negativno vplivajo na naše poslovanje. Naj navedem samo nekatere: še vedno velika odsotnost z dela, dobro izkoriščanje surovin, izboljšanje kvalitete proizvodnje, optimalna organizacija proizvodnje itd. Odpravljanju teh problemov bo treba dati težo v letu 1981 in od uspešnega izvajanja teh ukrepov je odvisen naš bodoči rezultat.

V ZDA še vedno premalo izvažamo

V enajstih mesecih lani je naš uvoz iz ZDA znašal 933,43 milijona dolarjev. Največ smo uvozili žitaric (za 129,7 milij.), premoga za koksiranje (47,8 milij.) in soje (40,2 milij. dolarjev). Naš izvoz je v istem obdobju znesel 359,34 milijona dolarjev. Izvozili smo največ lesenih stolov (za 39,3 milij. dolarjev) in obutve (za 31,5 milij. dolarjev). Jugoslovanski trgovinski primanjkljaj je torej znašal 574,09 milijona dolarjev. Kritično je bilo torej le 38,5 odstotno. Nekoliko boljše bilanco je imel slovenski delež trgovinske izmenjave z ZDA, ki je znašal pri izvozu 88,59 milijona dolarjev in pri uvozu 144,86 milijona dolarjev, se pravi, da je uvoz pokrit 61-odstotno.

Jugoslavija pri trgovinski izmenjavi z ZDA še vedno uživa status države z največjimi ugodnostmi, vendar je, kot pravijo Američani, jugoslovanska ponudba preozka. Samo dvajset proizvodov pokriva kar 90 odstotkov vsega izvoza. Razširitev bi bila po ameriških predvidevanjih možna še z vinom, s siri, z mineralnimi olji, zlatim nakitom, izdelki iz kristalnega stekla in izdelki usnjarsko predelovalne industrije.

TOZD LIPA

Ko analiziramo gospodarnost v letu 1980, lahko ugotovimo, da je temeljna organizacija poslovala zadovoljivo. Na gospodarjenje je vplivalo več pozitivnih činiteljev, od zadostnega popraševanja po naših proizvodih, dobre in pravočasne preskrbe z surovinami in pomožnimi materialov, ter prizadevanje vseh zaposlenih, da bi zadane cilje čimbolje izvršili.

1. Pogoji gospodarjenja

Pogoji proizvodnje se v TOZD niso bistveno spremenili. Še vedno nam manjka proizvodnih in skladiščnih prostorov. Proizvodna stiska nam ne dovoljuje, da bi lahko izboljšali tehnologijo proizvodnje. V bližnji okolici najeti skladiščni prostori so zasilna streha naših izdelkov, hkrati pa je treba odšteti lepe denarje za njihovo najemnino. Problem bomo delno rešili, ko bo dokončan podaljšek šupe. Tako bomo pridobili prepotrben skladiščni prostor. Velika prednost bo tudi to, da bomo tudi ob slabem vremenu lahko odpremljali izdelke.

Poudarek smo dali operativni in tehnološki pripravi dela, saj je znano, da ima ta velik vpliv na celotno proizvodnjo. Da bi zadostili potrebam proizvodnje, smo kupili rabljeno stiskalnico, ki sicer že obratuje, vendar pa bo potrebno na njej opraviti še manjša popravila.

2. Uresničevanje proizvodnega načrta

Izpolnitev plana proizvodnje preko celega leta po mesecih, se je odražala v dobrih rezultatih, le februar in marec sta bila nekoliko slabša, saj je bil plan

Ob pogledu na vratarnico se nehote vsiljuje vprašanje – Kaj pomeni in čemu služi ta ograja? Podobno fotografijo smo že objavili a se ni nič spremenilo. Verjetno bomo morali počakati na drugo obletnico odkar se je podrl napis NOVOLES in bomo takrat postavitve novega proslavili toliko bolj slovesno.

proizvodnje dosežen komaj 104,5%. Realizacija plana pa je bila sledeča:

Proizvodnja stavbnega pohištva + ostalo

plan
39.240.000
izpolnitev
47.659.000
indeks
120,9

Da je realizacija plana zadovoljiva kaže že to, da ni prišlo do večjih izpadov v proizvodnji. Povečala se bo tudi delovna storilnost in sicer preko normativov, ki jih še vedno dograjujemo. Prišteti moramo pa še vse činitelje, ki sem jih že omenil na začetku.

3. Proizvodni stroški

Gospodarnost z direktnimi in indirektnimi stroški, glede na ustvarjen celotni prihodek, so bili v normalnih mejah. Direktni stroške glede plana smo prekoračili za 1.842.00 ali 14,05%.

Prekoračitve izvirajo v glavnem iz razlik med dejanskimi in

planskimi cenami materialov. Prekoračitve na indirektnih stroških v višini 1.255.000 ali 13,98%. Prekoračitve so se pojavile predvsem na:

- povišani ceni gorilnega olja, električne energije, vode,
- materialih za strojno in elek. vzdrževanje,
- storitvah pri popravilu delovnih sredstev,
- gradbenem vzdrževanju in
- drugih manjših stroških.

4. Delovna učinkovitost

Pri doseganju boljše učinkovitosti se kaže določen napredek, vendar moramo na tem področju v našem TOZD še veliko narediti, zlasti pri dose-

5. Ustvarjeni dohodek in njegova delitev

Dohodek je tista ekonomska kategorija, katerega delavci ustvarimo z delom lastnih rok in dobrim gospodarjenjem. Kajti dohodek je tista postavka iz katerega se napajajo obveznosti do družbe, do skupnih služb (DSSS + BLP), obveznosti do bančnih kreditov. Ko smo pokrili vse obveznosti iz dohodka, dobimo tako imenovani čisti dohodek. Ta zajema tudi naše osebne dohodke za živo in minulo delo, sklad skupne porabe in vse ostale sklade. Pa si поблиže oglejmo delitve dohodka in čistega dohodka.

	plan	izpolnitev	indeks
(v tisočih)			
DOHODEK	18.995	21.137	113,3
obveznosti iz dohodka	2.714	4.106	151,3
ČISTI DOHODEK	16.281	17.031	104,6
osebni dohodki	11.876	11.732	98,8
minulo delo	234	396	169,2
družbena prehrana	350	333	95,1
stanovanjski prispevek	730	717	98,2
svobodna menjava	125	116	92,5
rezervni sklad	475	528	111,1
sklad skupne porabe	450	439	97,5
POSLOVNI SKLAD	2.105	2.383	113,2
RAZLIKA	–	497	–

ganju normativov, ki so v letu 1980 znašali 101,1%, kar je precej pod poprečjem v DO Novoles. Zmanjšati moramo maso režijskih ur in uvesti manjše izboljšave, da bi dosegli čimboljšo produktivnost. Vstrajati moramo na prizadevanjih za zmanjšanje odsotnosti z dela. Poprečna odsotnost z dela (dopusti, bolniška, ostalo) je znašala na zaposlenega 55 delovnih dni, to je 19,9% delovnega časa.

Takšna bi v grobem bila razgraditev ustvarjenega dohodka. Čisti dohodek brez sredstev rezerv smo razporedili v skladu s samoupravnim sporazumom o razporejanju ČD. Razporedili smo ga na osebne dohodke, na podlagi minulega dela in na akumulacijo. Na seji DS TOZD pa se bomo dogovorili, kako bomo razporedili RAZLIKO v višini 497.000 dinarjev.

TONE ŠOBA

TOZD TPI IN ŽAGA SOTESKA

1. POGOJI GOSPO DARJENJA

Pogoji gospodarjenja so bili v letu 1980 v naši temeljni organizaciji izredno slabi. Doseženi rezultati dela so med najslabšimi v zadnjih petih letih. Planirani fizični obseg proizvodnje smo dosegli samo z 88,1 %, prihodek z 95,5 %, dohodek 93,4 % (z izločitvijo kompenzacij za iverice samo 84,8 %) ter čisti dohodek v višini 73,9 %.

Fizični obseg proizvodnje:

		vrednost v 000 din	% izpol. let. plana
TPI			
– plastificirane iverice	količina	72.369	93,7
ŽAGA			
– jelov žagan les	321.640 m ²	39.879	75,1
– bukov žagan les		7.369	106,6
– usluž. razž. hl.	10.358 m ³	1.444	361,1
– žamanje	3.071 m ³	1.654	104,0
– žagovina	2.846 m ³	35	61,8
Skupaj žaga	6.074 prm	50.380	81,1
SKUPAJ TOZD:	2.307 prm	122.750	88,1

Fizični obseg proizvodnje žaganega lesa oziroma žagalnice ni bil izpolnjen samo zaradi pomanjkanja surovin, to je hlodov. Namesto planiranih 24.000 m³ vseh vrst hlodovine nam je nabavna služba zagotovila in dobavila le 80,5 % ali 19.328 m³. Prostorskih, strojnih in ljudskih zmogljivosti je bilo dovolj, saj je žagalnica obratovala večji del leta samo v eni izmeni, zaradi popolnih zastojev dobav hlodovine, pa je v novembru in decembru proizvodnja popolnoma obstala za deset delavnih dni. Če bi se nabavna služba Novolesa bolj potrudila pri nabavi hlodovine že med letom, do teh popolnih izpadov ne bi prišlo, ali pa bi bili vsaj manjši. Dejanska proizvodnja ne bi tako veliko odstopala od planirane (sama žagalnica je izpolnila fizični obseg proizvodnje z 81,1 %).

Proizvodnja predalov je bila manjša od planirane za 21.560 m² ali 6,3 %. Ta izpad je nastal zaradi večjega pomanjkanja naročil v letnih mesecih. Poleg premajhnih naročil pa so med letom nastajale tudi težave zaradi primanjkovanja in slabe

kvalitete ivernih plošč, slabe kvalitete folije in slabše kvalitete izdelave predalov v naši proizvodnji. Zaradi vseh teh vzrokov so se močno povečale tudi reklamacije naših izdelkov, predvsem je bilo in je še pereče pokanje folije v zajerah.

Kapacitet dvoizmenskega obratovanja nismo popolnoma izkoristili. Zaradi pomanjkanja naročil so bile serije enakih predalov manjše in zaradi tega tudi manjša storilnost, prav iz istih razlogov pa 27 izmen nismo obratovali. V proizvodnji predalov smo se vse leto ubadali tudi s problemom stalnega in velikega povečevanja cen, predvsem iveric, folije in lepil. Samo kompenzacij za iverice smo v letu 1980 plačali za 36 % ali 4.520.000 din. več kot smo planirali.

Iz analize odsotnosti z dela v preteklem letu je razvidno, da smo bili dokaj bolan kolektiv, saj poprečna odsotnost zaradi

	vrednost v 000 din	% izpol. let. plana
bolezni predstavlja	5,78 %	vseh ur zaposlenih ali na vsakega zaposlenega odpade 131 ur v letu. Bolezni, katerim vzrok so nezgode pri delu in nezgode pri priходу in odhodu z dela je bilo 480 ur ali 0,26 % vseh ur zaposlenih. Iz tega lahko sklepamo, da smo bili pri delovnih opravilih dokaj prisebni in previdni, kar velja obdržati tudi za v naprej. Celotna odsotnost z dela, kjer so upoštevani vsi redni in izredni dopusti, krvodajalstvo, vse vrste bolezni, porodniški dopust, nega družinskega člana itd., znaša 17,03 % vseh ur v TOZD, kar nas je stalo 1.345.347 din.

bolezni predstavlja 5,78 % vseh ur zaposlenih ali na vsakega zaposlenega odpade 131 ur v letu. Bolezni, katerim vzrok so nezgode pri delu in nezgode pri priходу in odhodu z dela je bilo 480 ur ali 0,26 % vseh ur zaposlenih. Iz tega lahko sklepamo, da smo bili pri delovnih opravilih dokaj prisebni in previdni, kar velja obdržati tudi za v naprej. Celotna odsotnost z dela, kjer so upoštevani vsi redni in izredni dopusti, krvodajalstvo, vse vrste bolezni, porodniški dopust, nega družinskega člana itd., znaša 17,03 % vseh ur v TOZD, kar nas je stalo 1.345.347 din.

2. OCENA PRIHODKA, DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA

Veliko nedoseganje fizičnega obsega planirane proizvodnje, stalno povečanje cen nabavnih materialov in surovin ter tudi povečanje cen naših izdelkov itd., zelo močno vpliva na doseganje prihodka, dohodka in čistega dohodka oziroma na finančne rezultate, katerih ocena za leto 1980 je sledeča:

TABELA B	plan za 1.80 v 000 din	dejansko v 1.80 v 000 din	izpolnitev plana v %
prodaja dom. trg	104.618	101.469	97,0
prodaja izvoz	10.000	8.956	89,6
prodaja interne	22.000	22.464	102,1
devizna kompen.	2.538	1.522	60,0
povečanje neplač. real.	–	585	–
Ostalo	5.265	4.165	79,0
SKUPAJ PRIHODEK	144.421	137.991	95,5
direktni in fiks. stroš.	87.241	84.143	96,4
minimalna amortizacija	2.381	2.587	108,7
obveznosti do BLP	2.298	2.235	97,3
skupaj porabl. sredstva	91.920	88.965	96,8
DOHODEK:	52.501	49.026	93,4
obveznosti do DSSS	3.113	2.859	91,8
obveznosti do kreditov	1.481	1.081	73,0
zavarov. premije	502	518	103,2
druge obveznosti iz doh.	4.625	5.690	123,0
kompenz. iveric	13.410	17.185	128,1
Skupaj obvez. iz doh.	23.131	27.333	118,2
ČISTI DOHOD EK:	29.370	21.693	73,9

PREDLOG RAZPOREDITVE ČISTEGA DOHODKA (ČD)

	31.333	22.816	72,8
ČD za razporejanje	31.333	22.816	72,8
akumulacija iz izj. doh.	5.010	1.971	39,3
minulost delo iz izj. doh.	1.885	575	30,5
akumulacija	4.246	3.221	75,9
minulost delo za TOZD	2.360	1.416	60,0
OD za DSSS	2.322	2.016	86,8
OD za BLP	1.270	1.234	97,2
stanovanj. prispevek	650	668	102,8
družbena prehrana	180	203	112,8
sklad skupne porabe	1.200	398	33,2
akont. DO TOZD	12.210	11.114	91,0
razlika	–	–	–
enote dela (ED)	480.555	472.511	98,3
vrednost enote dela (VED)	25,41	23,52	92,6

Iz tabele B je razvidno, da prav nobene postavke, ki je kličkanj pomembna, nismo dosegli v tolikšni meri, kot smo si v začetku leta zadali z letnim planom. Še najmanjši izpad je bil v prihodu, kateri je manjši samo za 4,5 %. Da je to nedoseganje sorazmerno majhno, je rezultat doseženih višjih cen pri jelovem žaganem lesu, ki smo jih med letom povečali za več kot smo planirali. Prav tako kot našim izdelkom, so se mnogo preveč dvigale tudi cene surovinam in reprovromaterialom (hlodi, iverice, lepilo itd.) tako, da smo ob 88,1 % fizični izpolnitvi plana proizvodnje zato porabili 96,4 % sredstev za planirano proizvodnjo ali drugače povedano: za te materiale, kjer normativov porabe po enoti izdelka nismo prekoračili, smo morali plačati za 10 % ali za 8.400.000 din več. Zaradi prevelikih porabljenih sredstev za to proizvodnjo je potem popolnoma razumljivo, da je novo ustvarjena vrednost ali dohodek v naši TOZD mnogo manjši, kot smo planirali, pa tudi manjši od doseženega celoznega prihodka.

Še bolj strmo pa je padel čisti dohodek (samo 73,9 % plana) zaradi tega, kes so med

letom zelo porasle vse obveznosti iz dohodka (za 23,0 % nad planom), obveznosti za pokrivanje izgub izdelovalcem iveric (za 28,1 % nad planom), ter da so bile višje zavarovalne premije (za 3,2 %).

Čisti dohodek, kateri skoraj v celoti ostaja TOZD za nadaljnjo delitev, je tako majhen, da z njim nismo mogli pokriti vseh s planom predvidenih potreb v TOZD in delovni organizaciji. Za akumulacijo oz. za investiranje je ostalo sredstev mnogo premalo (namesto 9.256.000 din samo 5.192.000 din), prav tako je tudi mnogo manj sredstev za minulo delo. Ker je potrebno pokriti že izplačane akontacije za OD med letom (91,0 % planiranih) je ostalo tudi za sklad skupne porabe mnogo premalo, to je komaj 398.000 din ali 33,2 % predvidenega.

Enot dela smo za to manjšo proizvodnjo porabili za 11,6 % preveč. Vzrokov za to je več: slaba storilnost v TPI zaradi stalnega pomanjkanja naročil, razdrobljena naročila, plačila delovnih ur, čeprav niso bile opravljene (zastoji v TPI in na žagi), prevelika režija za zmanj-

(Nadaljevanje na 6. strani)

TOZD TPI IN ŽAGA SOTESKA

(Nadaljevanje s 5. strani)

šano proizvodnjo itd. Ker smo porabili preveč enot dela in zaradi tega tudi prekoračili planirana sredstva za OD za to zmanjšano proizvodnjo, je povsem razumljivo, da nam ni ostalo nobenih sredstev za morebitno poznejšo izravnavo OD. Ostajajo pa nam še sredstva za minulo delo, o katerih se bomo odločili, da jih porazdelimo v prvih mesecih po sprejemu zaključnega računa.

3. OCENA URESNIČEVANJA UKREPOV

Ker smo v začetku obravnavanega leta prevzeli zelo velike in težke planske naloge, smo s posebnimi ukrepi hoteli predvsem doseči te plane. Ugotovljamo, da tudi tu nismo povsem uspeli. Najvažnejšega ukrepa, to je prizadevati se za doseg fizičnega obsega planirane proizvodnje, nismo izpolnili predvsem na področju zagotavljanja dovolj naročil za TPI. Prav tako nam ni uspelo za izpade naročil predalov razviti in uvesti nove izdelke iz plastificiranih iveric. Pomanjkanje dobav invernih plošč smo delno nadomestili s sicer dražjimi mediapan ploščami. Fiksni stroški nismo prekoračili, pa tudi pomembnejših prihrankov nismo ustvarili. Planiranje je bilo mnogo boljše (točnejši mesečni in tromesečni plani), vendar zaradi zelo hitro se spreminjajočih in slabših pogojev za prodajo izdelkov, nabavo potrebnih materialov za proizvodnjo in gibanje cen nismo mogli bistveno vplivati na izboljšanje slabih rezultatov dela v letu 1980.

Na investicijskem in vzdrževalnem področju smo pa le bili uspešni. Podaljšali smo halo TPI za skladiščenje ivernih plošč, asfaltirali vse potrebne transportne poti in zunanje manipulative prostore v TPI in na žagi, dobili nov viličar ter popravili in obnovili strehe in žlebove na starejših objektih.

Naj na koncu še enkrat ugotovimo, da nam je šlo v letu

V ponedeljek, 9. 2. 1981 so v prostorih Zavarovalne skupnosti Triglav v Novem mestu podpisali predstavniki Novolesa, GG Novo mesto, Zavarovalne skupnosti Triglav (Novo mesto) in Hrasta samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za ureditev rekreacijskega centra v Bohinjski Bistrici. V imenu Novolesovcev je sporazum podpisal namestnik predsednika DS DO Novoles ing, Medic Drago.

1980 slabše kot leta poprej, vendar ne tako slabo, da nam ne bi ostalo nekaj sredstev za nadaljnji razvoj, da smo v bistvu tudi pokrili vse obveznosti do družbe in delovne organizacije, pokrili lastne stroške vključujoč tudi stroške za osebne dohodke in končno, da nismo imeli izgube. To pa naj nam bo spodbuda, da bomo v naslednjem letu še bolj poprijeli za delo in s tem dosegli tudi boljše rezultate gospodarjenja.

STANE ŠOBAR

TOZD SIGMAT

Ob pregledu gospodarjenja v letu 1980 lahko ugotovimo, da je naša temeljna organizacija poslovala zelo dobro. K takemu uspehu je največ pripomogla izredna konjunktura naših izdelkov. Precej zaslug pa je pripisati tudi veliki delovni zavesti večine zaposlenih, ki so ob nenehnem pomanjkanju reprodukcijskega materiala in dostikrat pod nemogočimi pogoji, izvrševali zastavljene planske cilje.

POGOJI GOSP ODARJENJA

Pogoji gospodarjenja so bili izredno težki. Za obrat polje-stra v Velikem Podlogu je pomanjkanje naročil v začetku leta in nenehno pomanjkanje repromateriala v drugem polletju povzročilo 27 dni izpada proizvodnje. Velike težave smo imeli s prostorskimi zmogljivostmi, saj poteka del proizvodnje (finalizacija) na prostem pod izredno težkimi pogoji.

Nekoliko boljše je bilo v kovinskem obratu v Brestanici. Res je, da smo imeli tudi tu velike prostorske težave, imeli pa smo izredno fleksibilno proizvodnjo, ki nam je zaradi pomanjkanja repromateriala dopuščala spreminjati proizvodni program. Kadar ni bilo repromateriala za določen izdelek, smo pač delali drugega, saj smo lahko vse, kar smo izdelali tukaj, tudi prodali.

Več težav smo imeli s pomanjkjivo in zastarelo opremo. Posledica tega je velika odvisnost od kooperantov, kar je tudi povzročalo dodatne težave in stroške. Proizvodnja airless aparatov je bila zaradi še vedno prevelike odvisnosti od uvoženega repromateriala, zaradi devalvacije in uvoznih restrikcij, najbolj ogrožena in prizadeta. Izhodne cene se niso povečale že od leta 1978.

URESNIČEVANJE PROIZVODNEGA PLANA

Zaradi težav z oskrbo repromateriala, tako uvoženega kot domačega, smo morali plan strukture proizvodnje spremeniti do take mere, da ni mogoče napraviti primerjave

med planirano in doseženo proizvodnjo niti po fizičnem, niti po finančnem obsegu. Da pa bi le dobili vsaj približno sliko o uspešnosti našega dela, lahko naredimo primerjavo med doseženo proizvodnjo v letu 1979 in 1980, podeljeno z številom zaposlenih in ugotovimo, da se je proizvodnja povečala vrednostno na zaposlenega za 23 %, dohodek na zaposlenega pa celo za 34 %. Res je, da taka primerjava zaradi povečanja cen ne prikazuje realnega povečanja proizvodnosti dela, vendar vemo, da so se vhodne cene povečale precej več kot pa izhodne, zato lahko smelo trdimo, da je to rezultat boljšega gospodarjenja z sredstvi in učinkovitosti dela.

DELOVNA UČINKOVITOST

Odsotnost z dela predstavlja poseben problem. V letu 1980 je bilo 28 % odsotnosti z dela, kar z drugimi besedami pomeni, da je vsak zaposlen v poprečju delal le 219 dni in bil odsoten 47 dni. Lahko pa pogledamo to še nekoliko drugače: vsak dan je bilo odsotnih z dela 23 delavcev, delalo pa jih je od 111 zaposlenih le 88. Od vse odsotnosti odpade 48,8 na bolniške izostanke kar pomeni, da je 11 delavcev vsak dan na bolniški. Še vedno je problem sumljivih bolniških izostankov. Imamo celo delavca, ki je болоval 492 ur za 10 različnih bolezni. Prav pri bolniških izostankih je skritih še precej notranjih rezerv, kjer bi z malo večjo delovno zavestjo precej izboljšali delovno učinkovitost.

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje s 6. strani)

USTVARJENA SREDSTVA IN NJIHOVA DELITEV

	planirano	doseženo	% doseganja
celotni prihodek	101.440	102.612	102
porabljena sredstva	68.950	7.356	93
dohodek	32.490	38.256	119
obveznosti do DSSS	2.473	2.147	91
obveznosti iz dohodka	3.573	4.089	106
obresti od kreditov	254	333	131
zavarovalne premije	128	189	146
skupaj obveznosti iz dohodka	6.428	6.758	105
čisti dohodek	26.062	31.498	120

Iz podatkov v tabeli je razvidno, da je bil plan celotnega prihodka presežen za 2 %, stroški proizvodnje pa so bili za 7 % manjši od planiranih. Rezultat tega je 19 % večji dohodek od planiranega ali 40 % večji od ustvarjenega v predhodnem letu. K takemu rezultatu je doprinesel predvsem boljši asortiman od planiranega, ki ga je bilo možno uskladiti glede na izredno konjunkturo nekaterih izdelkov.

Obveznosti iz dohodka niso rastle v skladu z rastjo dohodka, ker se niso bistveno povečale obveznosti od kreditov in še nekatere druge obveznosti. Obveznosti, ki izhajajo iz svobodne menjave dela, pa so se povečale v skladu z rastjo dohodka. Iz tega sledi, da je čisti dohodek tudi nekoliko boljši od planiranega.

IZVAJANJE UKREPOV

Ukrep sprotne spremljanja

izpolnjevanja plana smo dosledno izvajali. To problematiko smo sproti obravnavali na sestankih strokovnega kolegija. DS in delovne skupine so bile prav tako sproti obveščene o težavah, ki so spremljale našo proizvodnjo. Sprejeta je bila cela vrsta ukrepov, da smo lahko realizirali naročila, ki so bila dostikrat veliko večja od naših kapacitet.

Iz poslovenega rezultata je razvidno, da smo delo dobro opravili. Žal imamo pa še neke pomanjkljivosti, ki dajejo grenak priokus doseženim rezulatom. Spomnimo se le nekaterih: odsotnost z dela, nepotrebni izpadi proizvodnje, slabi normativi, nestimulativno merilo učinkovitosti in še bi lahko naštevali.

V letu 1981 bomo morali vložiti vse sile, da bomo navedene napake čimprej odstranili in še boljše gospodarili.

TOZD TDP

Pri analizi in oceni gospodarjenja v TOZD TDP za leto 1980 moramo ugotoviti, da je temeljna organizacija poslovala zadovoljivo. Ob tej ugotovitvi pa je potrebno poudariti, da so na rezultate poslovanja vplivali številni pozitivni in negativni elementi gospodarjenja, ki so jih na eni strani izboljševali, na drugi pa slabšali.

1. POGOJI GOSPODARJENJA

100 % izvršitev načrtovanih 194 milj. din proizvodnje, kar je predstavljalo 26 % fizično povečanje plana glede na predhodno leto, so nam onemogočili predvsem pogoji preskrbe s suhim lesom. Slabo preskrbo s surovino smo občutili predvsem v obdobju januar – maj, medtem ko se je v obdobju junij – december ta osnovni pogoj za normalno delo nekoliko izboljšal. Podatki kažejo, da smo v prvih petih mesecih dosegali le 85 % povprečno doseženega plana naslednjih mesecev. Močnejši zaviralni moment je bila tudi neugodna struktura plana lakiranih in surovih proizvodov, predvsem v zadnjem četrtletju. Z drugega zornega kota pa bi lahko rekli, da za tako strukturo plana, kot jo je narekoval trg, nismo bili ustrezno tehnično, prostorsko in proizvodno organizirani (premajhna kapaciteta lakirnice).

Omeniti moramo tudi glavne elemente gospodarjenja, ki pa so pozitivno vplivali na rezultate. Na prvem mestu moramo poudariti pripravljenost večine delavcev v TOZD TDP, da z delom izven rednega delovnega časa nadoknadimo kapacitete, ki smo jih izgubljali na račun prevelike odsotnosti in ostalih izpadov. Ob tem je potrebno poudariti tudi pozitivne napore kadra pri planiranju proizvodnje, ki je, ob sodelovanju proizvodnega sektorja in računalniške službe na DSS, doživelo v lanskem letu občuten napredek. To je imelo velik pomen za izvrševanje mesečnih planov.

Najbolj pozitiven vpliv pri dohodku tovarne pa je vsekakor imela devalvacija dinarja v polovici 1980, ki je postavila izvoz v pravičnejši položaj v primerjavi s tistim, ki so proizvajali za

domači trg. Ti efekti so se neposredno odrazili na višini prihodka, dohodka in čistega dohodka.

Uresničevanje proizvodnega načrta

Izpolnjevanje mesečnih operativnih nalog se je gibalo v mejah 90 % do 100 %, povprečno za celo leto pa 97,5 %. Letni plan je bil v fizičnem pogledu dosežen s 95 % (184 milj. izvršitve od 194 milj. plana). Največji izpad v doseganju plana smo imeli, kot že omenjeno, v obdobju januar – maj, ko smo dosegali plan s povprečnim mesečnim izpadom 2 milj. din.

Proizvodni stroški

Gospodarjenje s surovino in repromaterialom v letu 1980 ni bilo tako, kot je predvideval gospodarski načrt in normativi, temveč precej slabše. Na področju porabe surovin smo planske stroške prekoračili za 6,052 milj., ali za 5,5 %. Pri pomožnem materialu pa smo stroške prekoračili za 0,578 milj. ali za 3,4 %. Skupno je za leto 1980 na surovinah in pomožnem materialu 6,630 milj. prekoračenih stroškov, kar predstavlja 5,25 % več od planiranih normativnih stroškov.

Na področju indirektnih materialnih stroškov smo gospodarili relativno dobro, saj smo od planiranih 36,157 milj. porabili le 24,930 milj., oz. 96,6 %.

Gospodarjenje z delovnim časom

Na področju učinkovitosti dela je bil v preteklem letu s tehnično organizacijskega stališča narejen občuten napredek, na področju prisotnosti na delu pa smo ostali na starih pozicijah in nismo dosegli načrtovanega.

Še naprej so se odražali pozitivni trendi pri doseganju individualnih norm, predvsem v drugem polletju, ko so bili pogoji za delo normalnejši. Doseganje individualnih norm se je v lanskem letu v TOZD dvignilo povprečno za 3 %.

Pri analizi učinkovitosti našega dela ne moremo mimo dejstva, da je odsotnost z dela znašala celih 22,43 %, kar je odločno previsoka številka. Ta podatek nam pove, da je delavec v TOZD TDP delal povprečno samo 214 delovnih dni, 52 delovnih dni pa je bil odsoten zaradi dopustov, bolniške in drugih izostankov. Z drugimi besedami – vsak delavec TDP je bil v letu 1980 odsoten povprečno 2,3 meseca.

Predvsem zaradi prevelike odsotnosti je bilo v TOZD

(Nadaljevanje na 8. strani)

TOZD TDP

(Nadaljevanje s 7. strani)

potrebno opraviti za izvrševanje plana 28.146 ur nadurnega dela, kar je za nekatere zaposlene velik napor, vsekakor pa je delo v podaljšanem delovnem času veliko dražje in manj produktivno.

2. PRIHODEK, DOHODEK, ČISTI DOHODEK

V letu 1980 so bili doseženi rezultati, kot jih prikazuje spodnja tabela:

	PLAN 1980	1980	INDEKS
— celotni prihodek v 000 din	230,865	266,332	1,15
— porabl. sredstva v 000 din	158,956	183,000	1,15
— dohodek v 000 din	71,909	83,332	1,16
— obveznosti iz doh. v 000 din	10,013	14,169	1,42
— čisti dohodek v 000 din	61,896	69,163	1,12

Prihodek je 15 % viši od načrtovanega, kljub dejstvu, da smo plan fizično dosegli le 95 %. Dober rezultat v prihodu je predvsem odraz spremembe tečaja dinarja v drugem polletju 1980 (tekoča prodaja in kurzne razlike) in deviznih kompenzacij, ki pa niso bile dosežene tako, kot smo jih planirali.

Porabljena sredstva za proizvodnjo so prav tako za 15 % višja od planiranih. Na račun prekoračitev pri surovinah in materialih so porabljena sredstva za 4 % višja, kot bi bila v primeru, če teh prekoračitev ne bi bilo, dohodek pa bi bil za 7 % višji od doseženega. Največji porast smo imeli v obveznostih iz dohodka, kar 42 % višje od planiranih, zato je tudi čisti dohodek v rasti zaostal 4 % za dohodkom.

Razporejanje čistega dohodka:

	v 000 din
čisti dohodek	69,163
že izplačani OD + OD zaloge	44,948
minulo delo	1,639
družbena prehrana	2,110
stanovanjski prisp.	2,617

OBVESTILO

Naslednja številka izide 13. marca. Zadnji rok za oddajo gradiva je 4. marec 1981.

Urednik

IZPOLNITEV

	1980	INDEKS
svobodna menjava rezervni sklad	1,782	2,083
sklad skupne porabe	1,937	11,363
poslovni sklad	684	
razlika (OD, sklad skupne porabe)		

Predlog razporeditve čistega dohodka je narejen v skladu s samoupravnim sporazumom o razporejanju čistega dohodka. Ta delitev je v končni fazi predmet razprav in odločitev samoupravnih organov v TOZD (delovne skupine, delavski svet).

TOZD TDP ima za leto 1981 pogumno zastavljen plan, ki je po fizičnem obsegu 18 % višji od izpolnjenega v letu 1980. Doseganje plana je, ob zaostrenih razmerah gospodarjenja in življenja, ki so pred nami nujnost, katere se moramo zavedati vsi.

Delavcem TOZD TDP želim pri tej nalogi uspešno delo ter dobre rezultate med in ob koncu poslovnega leta.

A. BAJT

Nuklearke na Kitajskem

Tudi Kitajci imajo probleme s pomanjkanjem električne energije. Industrija komaj še dela normalno ob neprestanih omejitvah, še huje pa je prizadeto vaško prebivalstvo. Rešitev zadreg vidijo Kitajci v gradnji nuklearnih elektrarn. Zdaj se že pogajajo s Francozi o nakupu opreme in o tehnološkem sodelovanju na tem področju. Seveda pa tudi klasičnim virom — premoži in vodni energiji, posvečajo vso skrb. Po njihovih izračunih so izkoristili šele tri odstotke vseh vodnih zmogljivosti.

razumevanja, da ne bi bili problemi še večji. Na področju oskrbe surovin in materialov problemov ni bilo malo. Prihajalo je do manjših zastojev. Med delavci je bilo veliko negotovnosti. Ni jim bilo lahko pojasniti vzroke zastojev. Naši delavci so težko razumeli, da moramo proizvajati na tako iztrošenih strojih, saj je pri tako pogostih okvarah padala njihova produktivnost in niso dosegli dnevnih normativov. Nezadovoljstvo je naraščalo, mesečnih planov nismo izpolnjevali.

Znotraj kolektivna so se pojavljali posamezniki, ki so z zavogalnim kritiziranjem podpirali druge k nedisciplini. Nedisciplina je naraščala. Veliko je bilo izostankov z dela in namišljene bolniške, malo jih je bilo pripravljenih delati nadure. Manjšina je hromila prizadevanja večine.

Prizadevanja OOKZ in sindikata so bila v začetku neuspešna. Šele v zadnjem trimesečju nam je uspelo skupaj z OOKZ in sindikatom speljati akcijo večjega prizadevanja za delo. Sindikat in OOKZ je zahtevala od disciplinske komisije najstrožje ukrepe. To je bilo tudi doseženo. Zaradi nediscipline, izostankov z dela in alkohola je bilo v drugi polovici leta izključenih šest delavcev. To je vsekakor izredno pozitivno vplivalo na druge, saj negativnih zgledov ni več.

Ukrep izobraževanja in artiklov po ABC metodi pri nas nismo mogli speljati. Nasprotno, zaradi zmanjšanja naročil našega največjega inozemskega kupca GERDAVA, smo bili prisiljeni prejeti v delo slabši program preko IFC. Program ni imel dobrega kritja, še slabši pa so bili plačilni roki (preko 360 dni). Tak program (veliko število artiklov) pa nam je povzročil ogromno dela pri izdelavi tehnične dokumentacije.

V letu 1979 se je PRIPRAVA DELA številčno zmanjšala za šest režijskih delavcev. Prvotno smo mislili, da ne bo potrebno novih kadrov. Vendar zahteva številčno povečani program artiklov in nova metoda planiranja ustrezno kadrovsko zasedbo. Tako je bilo nastavljenih nekaj novih tehnikov: dva v proizvodnjo in eden v tehnološko pripravo dela.

Pogoji gospodarjenja

Prostorski pogoji gospodarjenja v naši TOZD so izredno slabi. Predvsem so proizvodni prostori veliko premajhni in močno zmanjšujejo produktivnost. Delavci zgubljajo ogro-

TOZD TPP

Zakoračili smo v novo gospodarsko obdobje. Že smo v polnem zamahu dela in prizadevanj za novi plan gospodarjenja. Že letošnjim letom se začne novo srednjeročno plansko obdobje. Da bi si lažje postavili realnejše cilje v 1981, moramo temeljito analizirati uspehe in neuspehe v minulemu letu 1980. Šele temeljita analiza nam bo omogočila, da bomo prav ocenili svoje delo. Gospodarjenje v 1980 je potekalo z zaostrenimi stabilizacijskimi ukrepi, kar se je čutilo na omejitvah investicij splošne in osebne potrošnje.

Pri izvajanju gospodarskega načrta nam je bila vodilo resolucija o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije. Naložila nam je strogo varčevanje na področju porabe materialnih stroškov. Zahteva tudi povečanje izvoza in zmanjševanje oz. nadomeščanje uvoza. Od slehernega od nas zahtevala, da moramo pri delu in obnašanju spremeniti celo vrsto negativnih pojavov kot so neodgovorno izvajanje nalog in nekvalitetno delo. Vse preveč smo mislili, da je za naše slabo delo kriv nekdo drug, ne pa mi sami.

Mnogo konfliktnih situacij je bilo treba reševati z veliko mero

(Nadaljevanje na 9. strani)

(Nadaljevanje z 8. strani)

mno časa, ko iščejo prostor, kamor bi lahko odlagali izdelke, ki so gotovi. Ravno tako izgubljajo veliko časa, ko hočejo pripeljati v delo nove dele. Razen tega so prostori tudi neprimerni, predvsem lakirnica, montaža in pakirnica s skladiščem. Prostori niso dovolj ogrevani, razsvetljeni in zračeni.

Strojne zmogljivosti so zaradi iztrošenosti na kritični meji, bodisi za doseganje količin, ali za zagotavljanje potrebne kakovosti. Stroji za razrez ivernih plošč za domače izdelave (izdelani v TOZD), in težko fizično obremenjujejo delavca.

Avtomatska formata krožna žaga obratuje, če upoštevamo evropske norme (ena izmena), 18 let. Ni precizna, kar ima za posledico slabšo kvaliteto, vendar ne ogroža kapacitete.

Mozničarka obratuje 25 let in je popolnoma iztrošena. Je netočna, zato je veliko slabe kvalitete in škarta. Velika je nevarnost, da se bo popolnoma ustavila. Pretočna brusilka je iztrošena saj tudi obratuje že 20 let. Ne zagotavlja kvalitete in ogroža kapaciteto proizvodnje.

Proizvodni program je glede cen predvsem v izvozu zelo neugoden. V strukturi je preveč lahkega programa, ki ima premalo vložnega živega dela in prevelik odstotek surovin (iverke, furnir). Orehov in tikov furnir je potrebno celo uvažati. Pripravlja se nekoliko bogatejši program za izvoz.

Program stilne spalnice za domači trg gre dobro v prodajo, problem pa je oskrba kopiranih nog od kooperanta. Zaradi nerešenega problema sušenja masivnega lesa je program ogrožen.

Pri modernem domačem programu so cene, v primerjavi s podobnim programom, na trgu prenzike.

Plan proizvodnje je dosežen v višini 100.234.404 din ali 85,3 %, od tega znaša izvoz 58,3 %. Iz tega je razvidno, da do uresničitve plana manjka 14,7 %, vendar je treba vedeti, da smo planirali fizično povečanje 21 %. Povečanje v primerjavi s prejšnjim letom je bilo le 6,3 %.

Celotni prihodek znaša 134.807.000 din ali 96,8 %. To je za 3,2 % manj od planiranega.

Občuten je razkorak med celotnim prihodkom in dohodkom. Ta je bil dosežen v višini 48.192.000 din ali 80,2 %, torej za 16,6 % manjši. Porabljena sredstva znašajo 86.615.000 din in so za 9,3 % višja od planiranih.

Čisti dohodek je znašal 33.934 ali samo 75,2 % planira-

nega. Skupaj je bilo obveznosti iz dohodka v višini 15.094.000 din ali za 12,4 % več kot smo planirali.

Gospodarjenje z delovnim časom v prvi polovici leta in deloma v začetku druge polovice ni bilo najboljše. Kot smo že omenili, smo imeli veliko izostankov z dela. Ko smo ob zaključku meseca ali ob tromesečju obravnavali nedoseganje plana, je bilo veliko kritikov, le malo pa tistih, ki so bili pripravljeni odnos do dela spremeniti.

Delavski svet je prepovedal kolektivne odmore ob 8 uri in nato še ob 12 uri. Vendar imamo še danes problem s tistimi, ki si jemljejo pravico do dodatnih odmorov in nasilno vdirajo v jedilnico ob 8. in ob 12. uri. Predčasno zapuščenje dela le po časi izkoreninjamo. Odkar je uvedeno dežurstvo v popoldanskem času, se je v popoldanski izmeni stanje izboljšalo. Še vedno pa je zapuščenje tovarne pred 14. uro za nekatere pravilo.

Prizadevanja za delo, ki smo jih imeli v zadnjem tromesečju, so rodila sadove, zato jih moramo ohraniti tudi v letu 1981. Bitka za plan, dohodek in stabilizacijo je bila v zadnjem tromesečju dobljena, vendar vojna za stabilizacijo še traja, zato ne smemo odnehati.

Ni malo stroškov, kadar nastopa dvojno delo. V mislih imam nekvalitetno opravljeno delo, ki ga je potrebno ponoviti, pri tem pa je bil porabljen dvojni čas, dvojni material, plačilo, ki ga plača kupec pa je samo eno. Res je, da imamo kontrolo kvalitete, vendar mora biti tudi zavestna kontrola vsakega delavca, da bo kontroliral kvaliteto izdelka.

Če pogledamo učinkovitost dela, lahko ugotovimo, da niha. Res je, da je učinkovitost odvisna tudi od programa proizvodnje, pričakovati pa bi bilo, da bi ta postopoma naraščala.

Razveseljivo je vendarle to, da se je odsotnost z dela proti koncu leta le zmanjševala in močno zmanjšala.

Kot je bilo že omenjeno, smo porabili več sredstev, kot smo planirali, vendar pa ugotavljamo tudi prihranke in to pri fiksnih stroških. Prihranili smo 976.674 din ali 6,5 %. Pri variabilnih stroških smo vrednostno prekoračili za 4.660.931 din ali za 8 %. Vendar smo fizično imeli prihranke na surovinah in materialih. Vrednostna prekoračitev izhaja iz povečanih cen surovin in materialov (zamenjava z dražjimi materiali).

V drugi polovici lanskega leta smo začeli s pripravami uvajanja MIK (metode izkoriščenosti

kapacitet). V zadnjem tromesečju smo že planirali po tej metodi in dosegli dobre rezultate. Že v decembru so vsi oddelki prišli na 100 % in več. Res je, da je večina popolnoma dojela koristnost te metode, nekateri pa ne v celoti, zato so njihovi rezultati tudi slabši.

Gotovo je, da je ravno ta metoda pripomogla, da se je delovna učinkovitost dvignila.

	planirano	doseženo	%v 000 din.
	139.281	134.807	96,8
	66.093	72.120	109,1
CELOTNI PRIHODEK	10.000	9.493	94,9
direktni mat. str. DIS	1.825	3.620	198,3
indirektni mat. str. FIS	79.222	86.615	109,3
obveznosti do BLP	60.059	48.192	80,2
skupaj por. sred.	1.154	3.641	315,5
DOHODEK	3.596	2.165	60,2
obveznosti iz doh.	14.909	15.094	101,2
skupaj obveznosti	45.150	33.088	73,3
ČISTI DOHODEK	1.750	1.750	100,0
minimalna ak.	3.083	2.500	81,1
dokumulacija	30.502	28.845	94,6
OD TOZD	3.046	2.672	87,7
OD DSSS	2.060	2.024	98,2
OD BLP	30.520	28.845	94,5
OD TOZD in SK. POR.	1.570	1.577	100,4
stan. prisp.	1.000	1.298	129,8
druž. preh.	1.500	709	47,3
sklad sk. por.	23.48	21.20	90,3
VED			

Celotnega prihodka nismo dosegli, ker nismo izpolnili proizvodnega plana. Prodaja je bila v celoti dosežena. Lahko bi bila celo višja, če bi več proizvedli. Vzrok za nedoseganje proizvodnje pa je dvojen:

1. težki pogoji proizvodnje,
2. naprežanje in prizadevanje za proizvodnjo ni bilo dovolj zavzeto. To velja za prvo 1/2 leta in začetek druge. Na koncu tretjega tromesečja in v zadnjem tromesečju pa se je večina delavcev skrajno prizadevala, zato smo na koncu tudi dosegli največji dohodek. Žal letnega plana nismo dosegli. Velika razlika je med planiranimi obveznostmi materialnega dela za BLP in DSSS, saj so prekoračena za 98,3 % oz. 215,5 %.

Najnižji je čisti dohodek, kar je odraz nedoseganja proizvodnje in povečanih stroškov in obveznosti.

Planirane akumulacije nismo dosegli, je pa nekoliko višje dosežena kot čisti dohodek.

Tudi OD TOZD in sredstva za skupno porabo nismo dosegli, razlika pa je manjša.

Močno smo prekoračili sredstva za družbeno prehrano, kar za 29,8 %. Vprašanje je, če smo bili s hrano zadovoljni? Cene topllega obroka so med letom stalno rasle.

Tudi VED nismo dosegli, kot smo planirali.

Vse to nas ponovno opominja, da bomo morali letos nadaljevati s takim delom, kot smo zaključili lansko leto. Seveda bomo morali izločiti slabo, nekvalitetno in neproduktivno delo. Če bomo bolje izkoristili delovni čas, ne bo potrebno delati nad ur. Z nadurami se povečujejo tudi proizvodni stroški.

Kako smo uresničevali ukrepe gospodarjenja?

1. Povečanje fizičnega obsega proizvodnje: ukrep je bil le deloma uresničen.

2. Ukrep racionalnejšega uvoza smo uresničili, saj smo uvozili manj kot smo planirali in le materiale, ki jih doma ni dobili.

3. Racionalno smo gospodarili s FIS stroški – nismo jih prekoračili.

4. Ukrepa pravočasne oskrbe z materiali nismo mogli uresničiti – nemogoče tržne razmere.

5. Ukrep boljšega izkoriščanja delovnega časa smo razdelili na več podukrepov. Uresničili nismo zmanjšanja izostankov z dela (razen v zadnjem četrtletju). Tudi s predčasnim zapuščenjem del. mesta oz. TOZD nismo še popolnoma prenehali. Zmanjšali so se le izhodi med delom in izgube časa zaradi zajtrka. Zajtrk smo prestavili pred 6 uro.

6. Deloma smo spremenili odnos do strojev in naprav. Nekateri pa še vedno puščajo stroje neочиščene.

Na področju investicij – bodisi v prostorske pridobitve ali strojne, ni bilo storjenega ničesar. Le z velikimi naporji smo zasilno odpravljali prepogoste okvare in strojelome. Na področju investicijskega vzdrževanja smo zamenjali nekaj odsesovalnih naprav, vendar problem ni v celoti odpravljen. Nekateri

(Nadaljevanje na 10. strani)

TOZD TPP

(Nadaljevanje z 9. strani)

oddelki (decimirnica) še niso zadovoljivo urejeni.

Ostali so nam nerešeni problemi. Zamenjati moramo iztrošeno strojno opremo, da se ne bomo nekega dne popolnoma ustavili. To bi se ne smelo zgoditi, kajti pred nami so dolžnosti do družbe, do kupcev doma in v izvozu. Sami si ne moremo pomagati. Ker imamo slabe pogoje, ne moremo zagotoviti večje proizvodnje, ker ni večje proizvodnje, ne ustvarjamo dovolj dohodka, ker ni dovolj dohodka, ne moremo izboljšati pogojev za proizvodnjo – vrtimo se v začaranem krogu.

Ing. STANE STAVDOHAR

TOZD TG DVOR

1. POGOJI GOSPODARJENJA

a) Prostor in strojni park

Med objektivnimi okoliščinami za fizično neizvrševanje plana je tudi prostorska utesjenost TOZD TG DVOR. Z omejitvijo prostorskega širjenja z novo ribogojnico na eni strani ter Krko in regionalno cesto na drugi, je postalo vprašljivo povečevanje proizvodnih zmogljivosti naše TOZD. Zasilne šupe in šupice so le kratkotrajne rešitve, saj bližina vode in bazenov povzroča večjo vlago v zraku in s tem slabo vpliva na že osušen les, ki ga odlagamo v že omenjene šupe.

Strojni park je zastarel, saj nekateri stroji (poravnalka, debelinka) komaj še služijo svojemu namenu. Z dobro preventivno dejavnostjo mehanične službe smo tudi ostali strojni park dobro vzdrževali. V preteklem obdobju smo pričeli reševati tudi probleme odsesovanja in ogrevanja v proizvodnih prostorih. Prah in večji mraz, predvsem v letošnji zimi, sta dodatno vplivala na težke pogoje dela.

b) Proizvodni program

Proizvodni program je baziral na izdelavi stolov in gugalnikov. Tipi stolov so bili iz programa „nostalgija“, osvajati pa smo pričeli tudi težje, površinsko zahtevnejše in dražje stole. V zadnji četrtini leta smo izdelali zadnje programe gugalnikov, kajti v novem letu se bomo posvetili samo stolom. Naša želja je, da se specializiramo v proizvodnjo stolov obstoječega programa in v iskanje novih modelov, zanimivih za izvozna tržišča.

c) Cene izdelkom

Glede na to, da smo vso proizvodnjo stolov in gugalnikov izvozili na ameriško tržišče, so bili cenovni efekti manj opazni, kot če bi prodajali naše izdelke doma. Poprečni dvig naših cen je bil preteklo leto 10%. Tak procent je nizek, če upoštevamo, da so se cene osnovne surovine in ostalih re-promaterialov med letom večkrat dvigale.

d) Uresničevanje proizvodnega plana

Fizični obseg plana je znašal 69.000.000,00 din, dosegli pa smo 58.000.000,00 ali 84%. Izpad fizičnega obsega za 16% je predvsem posledica strukture programa (stol, gugalniki), kapacitete sušenja, neizdobava polizdelkov s strani kooperantov in naše neizkoriščene notranje rezerve (boljša organiziranost, večja produktivnost).

Celotni prihodek je bil planiran 82.000.000,00 din, dosegli pa smo ga 84.083.000,00 din ali 102,5%. Izpolnitev plana prihodka je predvsem posledica deviznega efekta in povečanja cen.

Struktura proizvodnje v letu 1980 pa je bila

1. stoli	67.886 kom
2. gugalniki	20.352 kom
3. ročna opirala,	370.000 kom
kooperacija za TDP	
4. devizna kompenzacija	

e) Gospodarjenje z delovnim časom

Razporejanje delovnega časa je bilo v normalnih mejah. Z uvajanjem sistema ugotavljanja kapacitet, snemanjem trenutne situacije, smo ugotovili, da je delovna disciplina na primeren nivoju (prihodi, odhodi, disciplina), večje izgube časa pa so pri notranjem transportu. Vsa dela v proizvodnji so normirana, poprečno doseganje norm pa je bilo 116%.

Z efekti ugotavljanja kapacitet moramo dvigniti poprečni procent doseganja norme. De-

lovna učinkovitost se je gibala pod mejo normalnosti poprečno za 1,24. V neposredni proizvodnji je bil faktor večji kot v režijskih delih in opraviilih, kar je pozitivno. Kriteriji učinkovitosti tudi v tem letu še niso bili vsi dodelani (individualna kontrola kvalitete), kar je naša prva naloga v novem letu.

f) Stroški

Stroške poslovanja nam ni uspelo obdržati v planskih okvirjih.

Fiksne stroške smo občutno prekoračili, predvsem na „kontih uslug“, ki smo jih ob postavitvi planov planirali prenizko. Nič bolje se ni dogajalo z direktnimi stroški (surovine, re-promateriali) saj smo jih prekoračili za 420.000,00 din. Predvsem smo presegli porabo surovin za 1.307.000,00 din. Ugotovili smo, da je to posledica slabih normativov (planskih kalkulacij) ter slabo izkoriščenje polizdelkov, ki so jih dobavili kooperanti („šlampasto“ delo). Stroške, ki jih je omejevala resolucija, nismo prekoračevali (reprezentanca, kilometrine, dnevnice).

2. CELOTNI PRIHODEK, DOHODEK IN ČISTI DOHODEK

	realizacija	indeks	plan	reali-	indeks	plan	indeks	
	1978	1979	79/78	79	1980	80/79	1980	80/79
celotni prihodek	36.461	50.852	139	47.773	84.083	165	66.136	138
dohodek	12.445	17.958	144	15.667	31.084	173	26.668	170
ČD	9.894	13.254	134	12.803	23.135	175	20.792	162

Dosežena VED glede na planske rezultate je bila 28,22, izplačana VED pa je bila 24,85. S tem je bila ustvarjena pozitivna razlika. Razliko bomo namenili

v vrednosti

65.000.000,00 din
10.000.000,00 din
9.000.000,00 din

50% v stanovanjski sklad, glede na resolucijo še delno v OD, ostalo pa bomo namenili v sklad skupne porabe ali poslovni sklad za tekoče investicije.

Osnove in delitev ČD po SS	
1. Minimalna akumulacija	640
2. Minimalno MD	34
Minim OD TOZD	9.852
DSSS Str.	1.427
BLP	646
3. Skupaj min. oseb. doh.	11.925
4. Skupaj min. ČD	12.599
5. ČD za delitev	26.939
izjemni dohodek	6.174

6. ČD za delit. izjemni d.20.765	164,8
kritje 2	164,8
izjemni doh. – akumulacija	5,904
izjemni doh. – minulo delo	270
7. Akumulacija	1.544
8. Minulo delo	264
9. osebni doh. TOZD	15.660
osebni doh. DSSS Str.	2.268
odebni doh. BLP	1.027
10. OD TOZD + skupna poraba	15.660
– družbena prehrana	298
– stanovanjski prispevek	710
– sklad skup. porabe	749
–	
ENOTE DELA	492598
VED	28,22

3. URESNIČ ITEV ZADANIH UKREPOV V LETU 1980

– Planskih ciljev v fizičnem doseganju plana nismo izpolnili (obrazložitev v zgornjem tekstu).

– Izpeljavo koordinacije pri tujih kooperantih smo uspeli dogovoriti na določene roke. Predvsem pa je pohvalno, da smo se uspeli z domačimi kooperanti dogovoriti, da je v

strukturi plana za tekoče obdobje kooperacija v prednosti pred ostalimi obveznostmi.

– Prekoračitve stroškov nismo uspeli brzdati (obrazložitev v zgornjem tekstu). Izdelana je analiza prekoračitev in v planu 1981 bomo te ugotovitve tudi upoštevali.

– Izkoriščanje delovnega časa; z metodo ugotavljanja kapacitet smo prišli do določenih podatkov, s katerimi lahko v prihodnosti samo še izboljšamo rezultate.

– V sistemu nagrajevanja smo vključili tudi faktor učinkovitosti.

– S preventivno dejavnostjo (ojačitev mehanične delavnice, kadrovske in strojno) in inventivno dejavnostjo imamo dobro osnovo za doseganje še boljših rezultatov.

Direktor TOZD:
ing. ANDREJ ZAVIR ŠEK

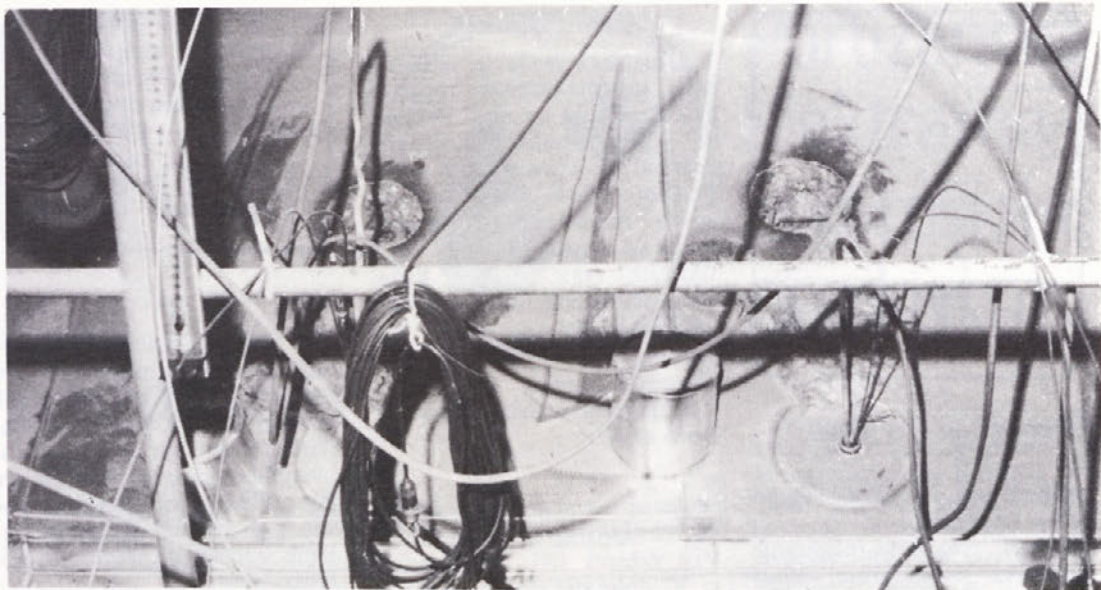
TOZD TSP

Za leto 1980 lahko rečemo, da je bilo težko. Znano je, kakšna so bila gospodarska gibanja v naši družbi in ta so pustila posledice tudi v TOZD TSP.

Med letom smo se srečevali z vrsto podražitev in pomanjkanjem različnih surovin in repromaterialov, kar nas je oviralo pri uresničitvi postavljenih nalog. Vse težave, ki jih ni bilo malo, smo nekako sproti reševali, le pri dobavi lesa, predvsem suhega, se je večkrat zataknilo, nazadnje pa jo je zagodla še zgodnja zima in povzročila še večje pomanjkanje lesa. Težave s suhim lesom smo imeli zaradi premajhnih sušilnih kapacitet v naši TOZD in v Novolesu. V bodoče bo treba ukrepati, če nečemo, da se bodo navedene težave ponavljale.

Kljub vsem težavam, ki so nas pestile, smo v proizvodnji dosegali 192.560.000 din, od planiranih 200.138.000 din, kar pomeni 96,2 %. Če upoštevamo navedeno, nedoseženi plan ne pomeni neuspeh. Seveda s tem rezultatom ne smemo biti zadovoljni, zavedamo pa se s kakšnimi težavami smo se srečevali.

Kakor verjetno ostale TOZD, je tudi nas pestila velika odsotnost z dela. Samo na račun bolniških izostankov smo izgubili 63.272 ur ali 7909 dni, na račun ostalih izostankov brez letnega dopusta pa še nadaljnjih 7085 ur ali 885 dni. Ob tem je še vedno preveč različnih neopravičenih izostankov, kar sicer dokaj uspešno preganjamo, vsega pa na tem področju še nismo naredili. Več pozornosti bomo morali posvečati naraščajočim bolniškim izostankom,

Pogled na del napeljave, ki je omogočila zajemanje in merjenje podatkov o delovanju parnega kotla. Več o tem si preberite na 14. strani.

zlasti v smislu različnih preventivnih ukrepov.

V primerjavi s težavami, ki smo jih imeli v proizvodnji, je prodaja kljub podražitvi našega pohištva za 26 % potekala dokaj ugodno. Upadanje prodaje tudi ni bilo čutiti po znanih ukrepih ZIS glede posojilnih pogojev, zlasti zaradi povečanja pologa za nakup pohištva. Velika ovira boljše prodaje je bila slaba kompleta cija ambientov, saj smo bili večkrat prisiljeni določene artikle umakniti iz proizvodnje ali jih zamenjati z drugimi prav zaradi pomanjkanja surovin oz. repromaterialov.

Več pozornosti kot pretekla leta smo posvetili izvozu, predvsem izvozu hrastovih vrat za kuhinjske elemente. Tu smo nalleteli na vrsto težav, predvsem pri kvaliteti in dobavnih rokih, ki so bili kratki. Vseeno nam je uspelo, da smo izvozili za 164.890.000,00 din, kar nam pomeni vzpodbudo za vnaprej. Nujno bomo morali usposobiti samostojno linijo za izdelavo vrat, saj smo jih do sedaj izdelovali vzporedno z ostalo proizvodnjo standardnega pohištva, kar nam je povzročalo nemalo težav in zpleto. Če se danes

drobneje pogledamo dosežene rezultate in jih primerjamo s planiranimi oz. doseženimi v letu 1979, so ti naslednji (glej tabelo):

Če primerjamo naše poslovanje z letom 1979 lahko ugotovimo, da smo relativno dobro poslovali, saj smo, kot je razvidno iz tabele, ustvarili sredstva za sklade, dočim sredstev za nadaljnje razporejanje nimamo. Upamo, da bomo v letu, ki je pred nami, ob zaostrenih pogojih gospodarjenja, poslovali vsaj tako dobro, kot v letu 1980.

Milan Colnar

TOZD TES

Pogoji dela se v preteklem letu niso nič spremenili, čeprav smo vložili veliko truda in volje, da bi dokončali začetno investicijo ter se preselili v nove prostore. To je bil tudi glavni razlog, da obstoječih delovnih sredstev, čeprav nujno potrebnih za povečanje hitrosti intervencij in skrajšanje časa čakanja, nismo povečali.

Več kot na dlan je, da se bomo letošnje leto dejansko preselili. Če bomo hoteli izpolniti želje proizvodnih TOZD po večji ekspeditivnosti, bo razen organizacijskih sprememb inboljšav

potrebno nabaviti precej novih strojev in naprav, to pa je seveda povezano z relativno visokimi investicijskimi sredstvi. Potrebe so v vsakem primeru večje od danih možnosti, zato se bomo morali v TOZD dogovoriti za prioriteten vrstni red.

Posebej bi želeli poudariti, da bomo lahko storili zelo velik korak naprej s koncentracijo obstoječih strožnic proizvodnih TOZD.

Če se o zremo nazaj, ne moremo mimo energetske problematike, ki je iz dneva v dan težja. Z dodatnimi ukrepi, ki smo jih prejeli v preteklem letu, smo se nekako pretolkli praktično brez zastojev. Primorani smo bili ustaviti prodajo drv, čeprav se TOZD tega dogovora niso povsem držale, proti koncu leta pa prenehali s prodajo sekancev in okroglic v izvoz. Razen tega smo pri GG nabavili večjo količino bukovih drv. Z ustrezno deponijo lesnih ostankov bi se tem problemom lahko izognili.

Narejenih je bilo nekaj izboljšav za zmanjšanje energetske izgube, vendar jih je še vedno veliko preveč. Letošnje leto bi moralo biti prelomnica tudi na tem področju, še toliko bolj, ker obratujemo na zgornji meji zmogljivosti in je priključevanje novih porabnikov nemogoče. Plan proizvodnje, tako finančni kot vrednostni, smo nekoliko preseglili in rezultati so zadovoljivi.

Proizvodnja pare je bila za 1,5 % večja od planirane, elektrika za 4,5 % in zrak za 11 %. Opravili smo tudi več ur od planiranih, saj je bila skupna odsotnost 16,38 %, od tega znašajo redni dopusti in državni prazniki 10,68 %, odsotnost zaradi bolezni pa le 3,5 %. To tudi pomeni, da smo imeli zelo malo

(Nadaljevanje na 12. strani)

	v 000 din plan 80	dej. '80	dej. '79
celotni prihodek	203.778	225.423	143.855
poraba sredstva	130.510	144.353	92.829
dohodek	73.268	81.070	51.026
obv. iz doh.	17.326	24.603	13.499
čisti doh. + min. delo		1.287	
čisti doh. za razporejanje	54.154	57.754	
osebni dohodek	35.505	42.505	37.527
minulo delo		1.584	35.464
družb. preh.	1.700	1.700	38
stan. pris.	2.400	2.443	2.025
svob. m. dela		1.721	—
rezervni sklad		2.027	—
sklad skup. por.	1.400	1.400	—
poslov. sklad		2.707	—
razlika		—	—
VED	21,07	23,85	19,00

TOZD TES

(Nadaljevanje z 11. strani)

poškodb pri delu, kar je še posebej razveseljivo.

Zaradi presežanja planiranih rezultatov je bila precej visoka tudi delovna učinkovitost, vendar moramo povedati, da merila učinkovitosti, še vedno niso najbolj primerna. Premalo je tudi individualnih meril, zato bo nagrajevanju po opravljenem delu v bodočnosti potrebno posvetiti večjo pozornost.

V letu 1980 smo do segli sledeče rezultate (navedene vrednosti so v 000 din):

celotni prihodek	91.830
porabljena sredstva	57.731
dohodek	34.017
obveznosti iz dohodka	7.452
ČISTI DOHODEK	26.565
čisti dohodek za razporejanje	25.085
akumulacija	1.406
minulo delo	52.314
OD TOZD + skupna poraba	205
OD DSSS	23.876
OD BLP	1.845
družbena prehrana	1.116
stanovanj, prispevek	682
sklad skupne porabe	1.238
ENOTA DELA	890
VED	294.106
	24,32

Po razporeditvi čistega dohodka je ostala še nerazporejena razlika znesku 169.000 din. Tudi o razporeditvi tega zneska v skladu z že nekaterimi predhodno sprejetimi sklepi in družbenim dogovorom, bomo delavci TOZD odločali na delovnih skupinah oz. zboru delavcev.

Direktor TOZD TES:
dipl. ing. BOJAN VERNIG

Ženske bolj trdožive

Poprečna starost slovenskega moškega je bila leta 1978 33 let, ženske pa 36 let. Po oceni je moški leta 1978 doživel 67 let starosti, ženska pa poprečno 75 let. Poprečna življenjska doba se je od leta 1948 do 1978 po oceni dvignila pri moškem za 8 let, pri ženski pa kar za deset let.

Kam z otroki?

Dolenjska regija in naša sosedna, spodnja posavska regija, si podajata roki na repu lestvice, ki prikazuje odstotek otrok v starosti od 8 mesecev do 6 let, ki imajo mesto v vzgojnovarstvenih ustanovah. V spodnji posavski regiji jih je 22%, v dolenjski regiji pa 24%. Kaže, da imata najbolj urejeno varstvo obalno kraška regija, kjer ima prostor 41% otrok, in osrednja slovenska regija, kjer je v vzgojnovarstvenih ustanovah 36% otrok.

Učimo se pa le

V dolenjski regiji pride na tisoč prebivalcev 54 učencev srednjih šol in 12 študentov. To je po podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko v šolskem letu 1978/79 približno ustrezalo slovenskemu poprečju, ki znaša 53 srednješolcev in 15 študentov na tisoč prebivalcev.

TOZD	NOVOLES
91.830	
57.731	2.101.403
34.017	1.372.749
7.452	774.587
26.565	191.882
25.085	583.002
1.406	547.887
TOZD	52.314
205	11.855
23.876	346.515
1.845	29.609
1.116	20.449
682	14.469
1.238	20.412
890	15.819
294.106	14.303.080
24,32	24,32

Asfalta pri nas še ni dovolj

Kraška in dolenjska regija si delita zadnje mesto v Sloveniji po dolžni asfaltnih kilometrov na km², saj se lahko pohvalita le z 0,2 km. Prvo mesto na tem področju ima obalno kraška regija z 0,7 km in podravska regija z 0,6 km modernizirane ceste na km².

Manjši ekrani spodrivajo večje

V Sloveniji število kinematografov stalno pada. Leta 1959 smo jih imeli 246, leta 1969 še 242 in leta 1979 le 168. Morda nam bo to razumljivo, ko pogledamo statistične podatke za število televizijskih sprejemnikov na tisoč prebivalcev. Za leto 1959 ni podatkov, leta 1969 smo jih imeli 117, leta 1979 pa že 263 sprejemnikov na tisoč prebivalcev.

TOZD TKO

V tej informaciji prikazujemo uspešnost gospodarjenja v letu 1980. Prikazujemo uresničevanje ciljev, ki smo jih sprejeli ob sprejemanju plana, ter problematiko, ki nas je spremljala v letu 1980. V informaciji je podan tudi celoten prikaz ustvarjenih sredstev in predlog za njihovo delitev.

1. Pogoji gospodarjenja:

a) Pogoji gospodarjenja v TOZD TKO so bili v letu 1980 precej težji. Povečanje proizvodnje in vključevanje novih naprav v proizvodni proces nam dodatno povečanja prostorsko stisko. Ta nam tudi ne dovoljuje, da bi tehnološki proces razvili tako, kot ga narekuje proizvodnja tovrstnega programa. Znana nam tudi problematika skladiščnih površin. Dosedanji način skladiščenja nam občutno povečuje stroške ter zmanjšuje dohodek. Hkrati pa smo postali tudi bolj nesolidni do naših kupcev, ki prejema nekompletne izdelke, ali pa so ti zaradi večkratnega prelaganja in prenašanja poškodovani.

Tehnološka oprema v TOZD TKO je za program, ki ga proiz-

vajamo, zadovoljiva. Dokaj uspešno smo reševali tehnološke probleme z lastnimi rešitvami in izdelavo strojev in modelov, ki smo jih potrebovali za osnutke novih izdelkov kopalniškega programa.

b) Proizvodni program, oprema za kopalnice, smo v letu 1980 obogatili ter program razširili z našimi izdelki, ki bodo zadovoljili tudi najzahtevnejše kupce. Osnovni izdelki so naslednji:

- ogledalne omarice in ogle-dala,
- po lice,
- umivalniki,
- razne omarice za kopalnice,
- tuš kadi,
- kopalne kadi, 5 tipov.

Vse izdelke smo proizvajali v šestih barvah, od katerih bomo morali v letu 1981 vsaj dve zamenjati.

c) Cene so bile v letu 1980 dokaj dinamične. Stalno povečanje cen osnovnim surovinam in materijalom, predvsem v začetku leta 1980, je nujno narekovalo usklajitev cen tudi našim izdelkom. Ti so se povprečno podražili za 28%. Takšen dvig cen je predvsem posledica dviga cen nafte, tako na domačem, kot na tujem trgu. Ta se je odrazila na proizvodih kemične industrije, ter posredno na materijalih, ki jih mi usposabljam.

2. Proizvodni plan v fizičnem obsegu 92.494.000,00 smo do-

(Nadaljevanje na 13. strani)

TABELA A

Osnove in delitev ČD po SS 1980

	TOZD	Novoles
1. minimalna akumulacija	2215	26.928
2. minimalno MD	43	2.195
minim. OD TOZD	9856	248.926
DSSS Str.	1026	21.134
DSSS Krš.	–	1.397
BLP	1493	14.691
3. skupaj min. oseb. doh.	12.375	286.148
4. skupaj min. ČD	14.633	315.271
5. ČD za delitev	31.317	547.887
kritje 1	214,0	173,8
izjemni dohodek	7189	85.241
6. ČD za delit. – izjemni d.	24.128	462.646
kritje 2	164,9	146,7
izjemni doh. – akumulacija	6885	76.103
izjemni doh. – minulo delo	304	9138
7. akumula cija	5090	52.314
8. minulo delo	318	11.855
9. osebni doh. TOZD	14909	346.515
osebni doh. DSSS Str.	1553	29.609
osebni doh. DSSS Krš.	–	1.919
osebni doh. BLP	2258	20.449
10. OD TOZD + skupna poraba	14090	398.492
– družbena prehrana	412	14.469
– stanovanjski prispevek	688	20.412
– sklad skup. porabe	644	15.819
ENOTE DELA	492.824	14.303.080
VED	26,71	24,30

(Nadaljevanje z 12. strani)

segli v višini 104.314.000,00 din, to je izpolnitev 112,7 %, kar je vsekakor ugoden rezultat.

Tudi celotni prihodek, ki je bil planiran v višini 92.566.000,00 je bil dosežen z 116.487.000,00 din. To je rezultat dokaj ugodnega poprašenja po naših izdelkih, povečane reklame in propagande ter močnega angažiranja TOZD BLP v prodaji kopalnic. Vsekakor je uspeh, ki smo ga dosegli v preteklem letu, rezultat naporov vseh delavcev.

3. Gospodarjenje z delovnim časom je bilo sicer bistveno boljše, vendar nikakor takšno, da bi bili lahko zadovoljni. Še vse preveč je izostankov, zamud, predčasnega zapuščenja dela itd.

Tudi z doseganjem normativov izdelave ne moremo biti zadovoljni. Le te smo dosegali povprečno s 112 %, kar je mnogo manj kot smo pričakovali.

Obvladovanja stroškov kot bistvenega elementa ekonomike, nismo v celoti obvladali. Medtem ko smo v direktnih stroških ustvarili prihranek v višini 1.767.405,00 din, smo fiksne stroške prekoračili za 1.019.448,00 dinarjev. Glavne prekoračitve so nastale kot posledica močnega dviga cen nekaterim storitvam, ki jih z letnim planom nismo predvideli v takšni višini, kot so med letom dejansko nastopali.

Takšno gibanje stroškov je vplivalo tudi na rezultat v letu 1980, kot nam ga prikazuje tabela:

plačana realizacija	117.945.000,00
dohodek	39.237.000,00
čisti dohodek	28.374.000,00

Osnove za delitev čistega dohodka za leto 1980 pa so naslednje (glej tabelo A):

Dosežena vrednost enote dela v višini 26,71 proti akontativni 24,85, ki smo jo izplačevali v letu 1980, je ustanovila pozitivne razlike v OD. Za to razliko se bomo delavci odločili ob sprejemanju zaključnih računov za leto 1980.

Možnost pa so naslednje:

- del sredstev za OD – v skladu z družbenim dogovorom,
- del sredstev v stanovanjski sklad,
- del sredstev v poslovni sklad – za tekoče investicije.

Uresničevanje sprejetih nalog za leto 1980 je potekalo dokaj zadovoljivo. Slabosti, ki so nas spremljale, pa bomo skušali v letošnjem letu temeljito analizirati ter odpraviti.

Leto 1980 je bilo za TOZD TKO vsekakor prelomno in sicer iz naslednjih razlogov:

- uspešno poslovno leto,
- osvojitve novih tehnoloških prijemov,
- osvojitve novih proizvodov.

Plan je bil dosežen

KRVODAJALSTVO je ena najsolidarnejših akcij, saj se v okviru te akcije združujejo občani z namenom, darovati kri za rešitev sočloveka.

Krvodajalske akcije so organizirane v krajevnih organizacijah RK, aktivih RK v DO ter aktivih RK v srednjih in poklicnih šolah. Na podlagi uresničenih potreb po krvi v letu 1979 je bila za leto 1980 sprejeta naloga zbrati 1300 litrov krvi in podpisan sporazum med bolnišnico Novo mesto in OO RK Novo mesto. V akcijo se vključujejo tudi občine: Črnomelj, Metlika, Trebnje in Krško.

Realizacija plana je bila naslednja:

občina	št. vpis. krvodajalcev	št. odvzemov	zbrana kri	konzervirana kri
Novo mesto	4970	4686	1440	
Črnomelj	289	158	46	
Metlika	57	39	10	
Trebnje	138	124	36	
Krško	43	43	11	
Skupaj:	5397	5050	1543	1819 litrov

Odvzemi so bili dvakrat tedensko, vsak torek in četrtek, na oddelku za transfuzijo, dvakrat pa je bil odvzem organiziran na Dobu. Vključili pa so se tudi brigadirji iz naselja Prevole, kjer se je dve akciji udeležilo 75 brigadirjev.

Za republiški transfuzijski zavod je bila organizirana ena akcija v Žužemberku z naslednjo realizacijo:

Vpisanih: 178, odvzemov 171, zbrano 61 litrov krvi in 72 litrov konzervirane krvi. Po strukturi prebivalstva je prišlo na odvzem:

zaposleni: 4648, kmetje 35, gospodinjice 90, upokojenci 9, dijaki 268, skupaj 5050.

Prvič je darovalo kri 878 krvodajalcev.

Kakšno je stanje v naši DO? V letu 1980 je bilo 595

odvzemov. Plan je bil dosežen s 156 %. Prvič je darovalo kri 65 delavcev. V DO imamo 570 aktivnih krvodajalcev.

Ob dnevu krvodajalcev je bil organiziran sprejem krvodajalcev – jubilarov. Teh je bilo 105. Podeljena so bila priznanja in značke za 5, 10, 15 in 20 krat darovano kri. Za 25 krat darovano kri so krvodajalci prejeli plakete, ki jih je podelil OORK Novo mesto.

Poleg priznanj in plaket so bila podeljena tudi skromna darila. Posebno priznanje je prejel Jože Kastelic iz TDP, ki je daroval kri 50 krat.

Organizirali smo nekaj akcij in sicer na ta način, da smo obvestili delavce pisмено ali ustno, kadar so bile potrebe po krvi večje. Krv primanjkuje največkrat v jeseni in spomladi, v poletnih mesecih pa primanjkuje krvi zaradi letnih dopustov. Krvodajalci v naši DO so zelo aktivni. To dokazuje tudi rezultat uresničenega plana. Plan je bil postavljen v skladu s planom OORK. Za našo DO je predstavljala 20 % od števila zaposlenih.

Želeli bi, da bi se v vrste krvodajalcev vključilo čim več mladih delavcev. Pomembno je, da jih daruje kri kar največ.

ČLOVEK – ČLOVEKU KRI ZA ŽIVLJENJE

AKTIV RK

Partizanska elektrarna pod roškimi gozdovi

V davnih tisočletjih je človeški rod zaznal in spoznal, da je ogenj nadvse koristen. Že veliko prej pa je spoznal, da mu je voda še koristnejša in za življenje tudi neobhodno potrebna. Ob nenehni selitvah je bila žeja hujša od lakote. Zato so se ljudje že v davni praskupnosti najraje naseljevali ob rekah in bistrjih studencih, da so jo imeli takoj pri roki zase in za svoje črede.

V vodah pa je bilo tudi vse živo rib, rakov in še marsikaj, kar je človek pridoma koristil in s tem popestril svoj jedilni list. Ko je narava izbistrila človeka, da je znal izdelovati orodnja, predvsem tista bolj zahtevna, tedaj je začel spoznavati, da voda ni le vir življenja (pijača in hrana), ampak da predstavlja tudi pomemben vir energije. Kaj kmalu mu je začela poganjati mlinska kolesa, da je mlél žito in ko je začel izkoriščati les bolj smotrno, kot ga je mogel s sekuro, so mu taka kolesa s pomočjo vode poganjala prve preproste žage.

Iz zgodovine bi se lahko naučili marsikaj, kar smo nekoč že znali in bi nam v današnji dobi pomagalo do cenejše energije. Znano je, da mnoge manjše elektrarne, ki so bile pred vojno v polnem obratovanju, danes stojijo. Le nekatere redke (na Tolminskem in Cerkljanskem) so zasebniki obnovili. Izkoriščanje takih lokalnih energetskih virov se povsem vključuje v naš koncept SLO. Spomniti pa se moramo dogodkov iz NOB, ki so vezani na partizanske elektrarne.

Kako je bilo s to zadevo na Dolenjskem? Ob vsakem večjem potoku, ki je imel le količkaj moči je stal mlin. Poleg mlina je bila običajno še žaga. O kraju Stare žage bi se dalo napisati obširno zgodovino. Tu so se skoraj prvi na Slovenskem naučili razrezovati les. Če pa si od blizu ogledamo dolino Starih žag, tu ne najdemo kake večje reke ali potoka. Povsod drugod je bilo vodne sile več.

(Nadaljevanje na 14. strani)

SOTESKA V LETU 1940

(Nadaljevanje s 13. strani)

Po dolini teče Divji potok, ki ima dva izvira pod Brezjami. Vanj priteka kot levi pritok Sinji potok. V Občicah voda ponikne. Od tu dalje se vleče prodnata suha struga. Ta se ob deževju napolni in voda teče mimo Podturna ter se izliva v Radešico. V Soteski nad Občicami je bilo v preteklosti mnogo žag in mlinov. Ljudje so znali še tako majhno količino vode izkoristiti. Speljali so jo preko korit, ki so bila v začetku lesena, kasneje pa betonska, na pogonska kolesa.

Stare žage sem omenil tako zaradi njihovega imena, kot tudi zaradi dokaza, kakšna iznajdljivost je spremljala tam živeče rodove skozi stoletja. Pomembno pri vsem tem pa je tudi to, da so nam pustili naravno neoskrunjeno in bogato. Stare žage so bile tudi slovenskim partizanom velik zaveznik.

Popotnik, ki si je v preteklih letih vzela čas, da je potoval ob reki Krki od izvira do izliva v Savo, je lahko občudoval vse njene lepote. Tudi danes je Krka verjetno ena najlepših oziroma najčistejših rek v Sloveniji, čeprav se tu in tam že najdejo po grmovjih plastični „okraski“.

V preteklosti je bila Krka pomemben vir energije in je bila zaradi tega še kako cerjena. Na njej je bilo 15 jezov, ki so umerjali vodo na pogonska kolesa za mline in žage. Gledano z gospodarskega stališča je bila ta cenena vodna sila še kako pomembna, saj so mlini, ki jih je poganjala, zmleli vse žito v okusno domačo moko. Mlinske stope so naredile veliko dobre kaše in ješprenja.

Če smo kot otroci vrgli v vodo na zakrivljeno buciko pritrjeno vabo, ni minila minuta, da ne bi riba prijela. Zakupno pravico do ribolova je imel tukaj le grof. 123 let je minilo, odkar so knezi Auerspergi v Soteski z jezom pregradili strugo reke Krke. Vzrok za to je bilo spoznanje, da je tok reke stalen in tudi nivo vode ne niha preveč. Zato so zgradili venecijansko žago in mlin. Prvo turbino so izdelali na Dvoru po naročilu kneza Auersperga. Imenovala se je FOURNEYRONOVA.

Strokovnjaki, ki so bili zaposleni pri knezu, so kmalu spoznali, da bi se dala Krka zajeziti z obeh strani.

Tone Virant

SE NADALJUJE

PREIZKUŠANJE PARNEGA KOTLA OMNICAL

V času od 3. 2. do 5. 2. je strokovna ekipa laboratorija za termoenergetiko ljubljanske fakultete za strojništvo opravila v toplotni preizkusu na visokotlačnem parnem kotlu OMNICAL.

Namen preizkusov je bil ugotoviti v kakšnem stanju se nahaja parni kotel po enajstletnem obratovanju, kakšno je odstopanje vgrajenih kazalnih instrumentov in kar je najvažnejše, kakšne so možnosti za čimboljše izkoriščanje lesnih odpadkov za gorivo oz. s kakšnimi po-

segi in izboljšavami bi lahko zmanjšali porabo goriva (lesnih odpadkov) na enoto proizvedene toplotne energije (pare).

Preizkusi so tehnično potekali na najvišjem nivoju, saj so bili izvedeni s pomočjo računalnika, ki nam je omogočil kontinuirno zasledovanje vseh merjenih veličin kotla v poljubnih časovnih intervalih. Zasledovali smo lahko karakteristiko – diagram nihanja posameznih parametrov, obenem pa dobili izpis vrednosti merjenih količin.

Najzanimivejše so bile seveda izgube, oziroma izkoristek kotla (t. j. razmerje med proizvedeno energijo v kotlu in v kotel dovedeno energijo z gorivom ter zrakom) in osnovne količine, ki vplivajo na boljši ali slabši izkoristek kotla.

Na osnovi prvih rezultatov lahko ugotovimo naslednje:

– pri normalnem (običajnem) obratovanju kotla, to je pri maksimalni obremenitvi v času dvournega preizkusa, je kotel dosegel povprečno 74,5% izkoristek.

– Pri pravilno nastavljenem zraku za ogrevanje (nastavili smo ga med preizkusom na osnovi opazovanega stanja), je kotel dosegel v času dvournega preizkusa povprečno 75,5% izkoristek.

– Izkoristek je v največji meri odvisen od vlažnosti goriva (lesnih odpadkov) na katero pa pri obstoječih napravah ne moremo vplivati.

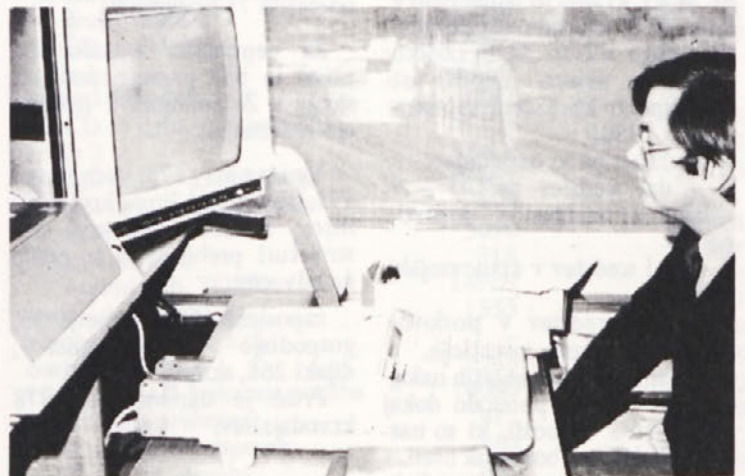
– Pri ročnem kurjenju kotla, ko je nereguliran vstop zgorovalnega zraka v kurišče, izkoristek parnega kotla zelo pade in znaša med 50 in 60%.

– Razen izgub, ki so največje in nastajajo zaradi toplote izstopajočih dimnih plinov (temperatura od 180 do 200°C) v okolico in se dajo zmanjšati zaradi konstrukcije kotla, je velik delež izgub tudi zaradi nezgorelih letečih delcev v dimnih plinih. Ti delci so v bistvu lesno oglje, ki v kotlu ni moglo zgoreti zaradi velike hitrosti dimnih plinov pri maksimalni obremenitvi kotla. Izgube zaradi letečih delcev bi lahko zmanjšali s filtracijo dimnih plinov in z vračanjem teh delcev nazaj v kurišče kotla, kjer bi lahko ponovno zgoreli. S filtracijo dimnih plinov bi obenem preprečili onesnaževanje okolice, ki včasih že presega vse meje.

– Izkoristek kotla bi lahko bistveno izboljšali tako, da bi sušili vstopajočo lesno kurjavo z izstopajočimi dimnimi plini v posebni napravi za sušenje. Po naši oceni bi se izkoristek kotla lahko izboljšal za približno 10%, to pa bi pomenilo že velik prihranek pri gorivu (lesnih odpadkih).

Na osnovi podrobnejšega poročila o preizkušanju parnega kotla, ki ga bomo dobili od izvajalca preizkusov, bomo lahko izdelali natančnejše analize in predloge o racionalnejšem pridobivanju toplotne energije (pare) v omenjenem parnem kotlu.

BUKOVEC VENO, ing.

Zbrani podatki so bili elektronsko zabeleženi in nadzorovani preko TV zaslona.

Ob popisu

PO DESETIH LETIH SE BOMO SPET POPISALI

Kaj moramo vedeti o popisu prebivalstva, ki bo od 1. do 10. aprila 1981

Skoraj v vseh državah sveta imajo, kot to tudi priporoča OZN, ljudsko štetje vsakih deset let in sicer tista leta, ki se končujejo na ničlo ali enico. V Jugoslaviji imamo ljudsko štetje v tistih letih, ki se končujejo na enico. 1981 je tako leto in priprave za popis so v polnem teku.

Letošnji popis bo potekal na enak način kot tisti pred desetimi leti, le s to razliko, da bo podatkov, ki jih bodo popisovalci zbirali pri prebivalstvu, nekoliko več. Vprašanja so bolj razčlenjena pri podatkih o stanovanjskih razmerah popisanih oseb, več novosti pa je predvsem na področju kmetijske statistike, kjer so vprašanja bolj podrobna glede vrst in števila kmetijske mehanizacije in vrste ter števila domačih živali, ki jih imajo kmetje v svoji posesti.

S tako razčlenitvijo vprašalnih pol ne bo letošnji popis prinesel samo potrebne statistične podatke za domača in mednarodna poročila o stanju in razvoju prebivalstva, ampak bo postal pomembna osnova za uresničevanje stanovanjske in kmetijske politike v naslednjih letih. S tem je dan popisu tudi širši družbeni pomen.

Kaj se v času popisa zahteva od prebivalstva? Da bo v dneh popisa, se pravi od 1. do 10. aprila, dosegljivo za popisovalca. Daljšo odsotnost v tem času je treba zato prijaviti krajevnemu uradu. Popisana oseba mora dati popisovalcu pravilne in vse podatke, ki jih popisovalec zahteva. Pri sebi mora imeti tudi listine, iz katerih se da podatke preveriti, se pravi osebno izkaznico, posestni list in podobno. Popisovalec ima pravico na kraju samem podatke tudi preveriti. Dajanje lažnih podatkov in oviranje popisovalca pri pregledovanju podatkov je kaznivo.

In kako pripravljajo izvedbo popisovanja? Po občinah bodo vodile popis občinske popisne komisije, ki bodo postavile volilne inštruktorje in določile popisovalca. Na enega inštruktorja bo prišlo 10 do 12 popisovalcev, vsak popisovalec pa bo dobil svoj popisni okoliš,

ki bo obsegal 60 do 80 gospodinjstev.

Delo popisovalcev je plačano, opravljajo pa ga lahko vsi državljani SFRJ, ki jih za to določi ali potrdi popisna komisija. Delo pri popisu je za določenega popisovalca obvezno. Nalog, ki mu jih je naložila popisna komisija, ne sme odkloniti, razen če nima za to zelo močnih razlogov. Če to zahtevajo naloge popisa, lahko popisovalec tudi izostane z dela.

Delovne organizacije morajo dati popisovalcem vsó podporo in jih pri delu ne smejo ovirati, saj pravi 11. člen republiškega zakona o popisu prebivalstva, da morajo dati delovne organizacije in skupnosti občinskim komisijam na razpolago tiste svoje delavce, ki jih imenujejo za popisovalce.

Popisovalci se lahko javijo tudi sami svojim krajevnim uradom, nekaj dni pred začetkom popisa pa bodo za to delo na tečajih tudi primerno usposobljeni. Kot smo že omenili, je delo plačano, po predvidevanjih pa naj bi en popisovalec v osmi h urah lahko popisal 8 do 10 gospodinjstev. Ševeda bo veliko popisovalcev opravljalo delo v popoldanskem času, ko bodo ljudje tudi bolj dosegljivi.

Inovacijska dejavnost

Naloga delavcev in vseh delovnih ljudi je, da v času splošnih prizadevanj za hitrejšo rast družbenega proizvoda s stabilizacijskimi ukrepi in vseh področjih človekovega udejstvovanja, vsakdo po svojih zmožnostih, prispevajo svoj delež za uresničitev skupnih ciljev.

Da bi naredili več, bolje, ceneje, za to se moramo truditi sami. Na delovnih mestih moramo pokazati rezultate, ki smo jih tudi sposobni ustvariti. Le tako bomo uspeli doseči visoko raven proizvodnje, zagotoviti sredstva za nemoten potek proizvodnje, razširitev materialne osnove dela, obnovitev rezerv, zagotovitev skupnih in splošnih pogojev za delo in razvoj družbe, skupno porabo in osebni dohodek. Če se bomo bolj angažirali na delovnih mestih, odgovorno razpolagali s sredstvi družbene lastnine, bomo bliže zastavljenemu cilju.

Področje človekovega udejstvovanja, na katerega želimo

posebno opozoriti, je inovacijska dejavnost.

Človek vedno teži k novemu, boljšemu. Fizične sposobnosti niso absolutno neomejene, vendar lahko njihovo omejenost zmanjšamo z intelektualnim delom. Vsakdo je sposoben s stalnim spremljanjem delovnih nalog ožaziti faze, postopke ali celo procese, ki bi se jih dalo izboljšati. V tem trenutku smo na prelomnici, da postanemo inovatorji. Idejo, za katero mislimo, da je uporabna, ne smemo zanemariti. Prav vsaka ideja ima svojo dobro stran. Ali ima neposredno uporabno vrednost ali pa je samo člen v prizadevanjih za izboljšanje obstoječih stanj. Ideje, oblikovane v inovacijske predloge – bodisi patente, tehnične izboljšave, koristne predloge – imajo velik pomen za stabilizacijo.

Z uspešno inovacijsko dejavnostjo lahko bistveno povečamo skupni prihodek in nenačadnje tudi osebni dohodek delavcev, inovatorje pa s stimulativnimi nadomestili ustrezno nagradujemo. Za razvoj inovacijske dejavnosti moramo zagotoviti, glede na objektivne možnosti, razpoložljiva sredstva. Iz-

ključiti je treba vsa subjektivna nasprotovanja.

Za ilustracijo dosedanjih uspehov inovacijske dejavnosti navajam podatke za obdobje 1976–1980 v DO NOVOLES: Št. inovac. predlogov 8 (2 koristna predloga, 6 teh. izboljšav)

prihranki
4.390.058,— din

nadomestila
149.144,40 din

Izplačana nadomestila za predložene in uporabljene inovacijske predloge predstavljajo 3,37 % od ugotovljenih prihrankov. Največje uspehe na področju inovacijske dejavnosti beleži TOZD TAP, kjer so uspešno uporabili 3 inventivne predloge, prihranili 4.216.000 din, izplačali pa 116.288 din nadomestil.

Ugotovljeni prihranki za obdobje 1976–1980 za DO NOVOLES v celoti niso veliki, vendar pomembni. Zavedamo se, da bi bili ti rezultati boljši ob večji angažiranosti delavcev,

(Nadaljevanje na 16. strani)

(Nadaljevanje na 15. strani)

ki se ukvarjajo neposredno z nastankom inovacijskih predlogov, ali realizacijo že nastalih predlogov.

Na podlagi sklepa odbora za razvoj in organizacijo je bila 27. 11. 1980 sklicana strokovna skupina, ki je pregledala dosedanje rezultate in prizadevanja na področju inovacijske dejavnosti ter se dogovorila o nadaljnjem delu. Zadali smo si naslednje naloge:

1. **Potrebno bo oblikovati Poslovník o inovacijski dejavnosti.** Ta poslovnik bo začasnega značaja, dokler ne potrdimo sprememb Pravilnika o inovacijski dejavnosti. Vsebina teh sprememb je:

- a) nova tabela za izračun nadomestil,
- b) oblikovanje sredstev za razvoj inovacijske dejavnosti iz ugotovljenih prihrankov,
- c) nagrade inovatorjem leta,
- d) organizacija strokovne pomoči,

Glasiló „NOVOLES“ ureja uredniški odbor. Odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto – Straža. Naklada 2800 izvodov. Stavak, filmi in montaža: DITC, TOZD Dolenjski list. Tisk: DITC, TOZD Tiskarna Knjigotisk. Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi menja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421/72 z dne 31. januarja 1978.

e) stalna skrb za realizacijo inovacijskih predlogov itd.

2. **Delavcem, ki predlagajo inovacije, moramo zagotoviti strokovno pomoč za oblikovanje inovacijskih predlogov.** Realizacija takšnih predlogov poteka v TOZD in preko kadrovsko-socialne službe. En izvod (fotokopijo) inovacijskih predlogov bi inovatorji dostavili v KSS, da bi ta delovala kot koordinator in pospeševalec realizacije teh predlogov.

3. **Ustanovitev aktiva inovatorjev**

Iniciator je sindikalna organizacija DO NOVOLES. V aktiv inovatorjev bi se vključili vsi, ki jih veseli inventivna dejavnost. Glavne naloge aktiva inovatorjev so:

- strokovna in organizacijska pomoč predlagateljem inovacijskih predlogov,
- predstavitev dosežkov članov aktiva v DO in izven (udeležba na razstavah INOVA, RAST YU, VUREM itd.),
- vzpodbujanje inovacijskega razmišljanja vseh delavcev,
- organizacija interdisciplinarnega pristopa k reševanju problemov inovatorstva,
- organizacija predavanj in strokovne ekskurzije s področja inovacijske dejavnosti,
- zastopa interese avtorjev inovacijskih predlogov v DO in izven.

Aktiv naj bi deloval v okviru sindikalne organizacije.

Ko bomo uresničili zadane naloge, za kar pa ne sme biti subjektivnih ovir, sem prepričan, da bomo delavci DO NOVOLES v svoji sredini imeli dosti več uspešnih inovatorjev. Inovacijska dejavnost mora zaživeti. Menim, da imajo mnogi

Kadrovske vesti

JANUAR:

TOZD TDP:

prišli: Meniš KULETIČ; odšli: Miodrag GAVRANOVIČ (samovoljno), Jože PLANTAN (sporazum), Slavko KRISTAN (JLA), Ignac KONCILJA (JLA).

TOZD TSP:

prišla: Jože KERMC in Jože KESTNER; odšli: Velibor POPOVIČ (JLA), Miha LEGAN (JLA), Lado PAVLIN (JLA), Marjan NOSE (samovoljno), Milka MURATOVIČ (sporazum).

TOZD TPP:

prišli: Jože TURK, Franc AVGUŠTIN, Marijan BRULC;

odšli: Martin ŠKRBEČ (neg. ocena delavca na posk. delu), Jože UDOVČ (neg. ocena delavca na posk. delu), Roman MIKLIČ (neg. ocena delavca na posk. delu), Milka MLINAR (sporazum), Janez JURŠIČ (sporazum), Fatima SALIHOVIČ (sporazum), Štefan GREGORIČ (JLA), Jože BLAŽIČ

(samovoljno), Mijo KRUPIČ (disc. izklj.), Anton TURK (disciplinska izklj.), Anton HECL (disc. izključitev).

TOZD ŽAGA:

prišla: Branko MIŠIČ in Drago POPLAŠEN; odšla: Tomo ŠTIMAC (samovoljno) in Štefka VIDMAR (upokojitev).

TOZD TES:

prišla: Anton KUNC in Stane NOVINEC.

TOZD TG DVOR:

prišla: Milka POGRAJC in Franc GRUM (iz TOZD TPI).

TOZD TKO METLIKA:

odšel: Darko REBA (sporazum).

TOZD BLP:

prišla: Joca BENEKOV.

DSSS:

prišla: Franc MIKLIČ (iz TOZD TVP) in Tomaž ŠUBIČ (KRŠKO).

TOZD BOR:

prišel: Miha CEROVŠEK.

ŠTEVILO ZAPOSLENIH PO TOZD V JANUARJU:

	moški	ženske	skupaj
TOZD	151	218	369
TOZD TDP	122	181	303
TOZD TVP	171	165	336
TOZD TSP	42	49	91
TOZD TG	150	22	172
TOZD ŽAGA	58	22	80
TOZD TPI	105	25	130
TOZD TES	89	53	142
TOZD TAP	126	76	202
TOZD TPP	83	37	120
TOZD BLP	84	85	169
DSSS	82	29	111
SIGMAT	61	28	89
TOZD TKO	80	4	84
TOZD LIPA	74	16	90
TOZD BOR	1478	1010	2488

dobre in uporabne zamisli. Naloga TOZD in DSSS je, da zagotovi pomoč za realizacijo inovacijskih idej in predlogov. Ugotovitev strokovne komisije je, da vlada na TOZD mrtvilo. Vse premalo se zavedajo neposrednih koristi od inovacijske dejavnosti. Delavski sveti TOZD bi morali imenovati člane strokovne komisije za inovacijsko dejavnost, ali pa vsaj imenovati strokovnega delavca, ki se želi ukvarjati s pospeševanjem inovacijske dejavnosti poleg obstoječih nalog. Tudi v DSSS (KSS, koordinacijska služba, razvojna služba) bomo po svojih možnostih organizirali ustrezno strokovno pomoč, se zavzemali

za moralno in materialno priznanje vsakemu delavcu, ki bo želel z inovacijskimi predlogi prispevati k boljšemu jutri.

Pomembno vlogo uveljavljanja inovacijske dejavnosti bo imela razvojna služba. Predvsem bo dajala ustrezno strokovno pomoč avtorjem inovacijskih predlogov, sodelovala pri realizaciji uporabnih predlogov in ugotavljanju prihrankov. Inventivna dejavnosti ni rezervirana za posameznike. Vsi smo lahko njen aktivni subjekt, vendar moramo spoznati, da človek svoj materialni in družbeni položaj spreminja v največji meri sam.

F. CURHALEK